

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Francisci Tvrriani Societatis Iesv, Defensio Locorum S.
Scripturae. De Ecclesia Catholica, Et Eivs Pastore
Episcopo Romano, B. Petri, principis Apostolorum
successore, libri duo. Aduersus nugatorias ...**

**Torres, Francisco de
Coloniae Agrippinae, 1580**

VD16 ZV 18729

Locus Octauus. Sophisma Turriani. Solutio superioris sophismatis.

urn:nbn:de:hbz:466:1-33634

tum illud Constantinop. Augustinum potius consuluisse, &c. Sic confutatur Antonius aduersarium non argumentando, sed optando: nouam genus confutationis. Haecenus ad locum 7. responsum sit.

Locus Octauus.

Pergamus ad locum octauum epistolae ad Hebr. Lex umbram obtinens futurorum bonorum, non ipsam imaginem rerum, ijs hostijs, quas singulis annis eadem assidue offerunt, nunquam potest accedentes sanctificare, &c. ita concinnauit locum suo stylo nosse Iudoeus &c.

Sophisma Turriani.

Umbram inquit habebat lex futurorum bonorum, non ipsam imaginem rerum: in nouo igitur testamento non sunt umbrae, sed imagines earum rerum, quae aperte & sine ullo enigmate in calo sunt. itaque, in imaginibus ac mysterijs ipsarum rerum, quae in calo reuelata facie cernuntur, voluit Deus implere in ecclesia noua veteres umbras & typos. unde necesse est, ut ita Christus figuram atque umbram throni Dauid nunc impleat, ut non de calo tantum, sed in ipsa Ecclesia, quae in terris est, regnet. quare cum regnet in terra, ac non per se, consequens necessarium est, ut aliquem suo loco constituerit, in quem regnum illud transferret, qui personam suam gerat, ac suam ferat imaginem: is est summus Pontifex, Petri successor, & rex spiritualis, & imago regis Christi, qui in calum ascendit, in quo praeside regni spiritualis, quod est Ecclesia, impletur, quod dixit Angelus Luc. 1. Dabit illi Deus sedem Dauid patris eius, & regnabit in domo Iacob in aeternum, & regni eius non erit finis.

Solutio superioris sophismatis.

CAPVT I.

Nouo quodam argumentandi genere, ex vna negatione multas affirmationes, nec eas quidem satis sibi constantes collegit Turrianus, qui ex hoc loco pessime intelletto, non potuit, nisi pessime argumentari. Quæramus igitur verum sensum, quem Turrianus deprauauit. Si ex negatione, ut tu fingis, ego affirmationes collegissem, non nouo quodam argumentandi genere, sed tibi vsitatissimo vsus essem. quid enim aliud egisti proximo superiori capite, quam sic argumentari, Paulus non nominat aliud caput Ecclesiae quam Christum, igitur solus Christus caput Ecclesiae est. Cum dixisti me ex vna negatione affirmationes multas colligere, debebas tu quidem notare negationem, sed quia sciebas te mentiri, non notasti. Sed notemus nos: negationem dixisti, quod apostolus ait, & ego ad argumentandum sumpsi, umbram habebat lex futurorum bonorum, non ipsam imaginem rerum, unde ego intuli, in nouo igitur testamento non sunt umbrae, sed imagines earum rerum, quae aperte, & sine ullo enigmate

Antonij
medacium.

enigmate in calo sunt. Inde extiterunt multa illa affirmationes, quas à me colligi dixisti. Estne Antoni negatio, cum Apostolus ait, vmbra habebat lex futurorum bonorum, non ipsam imaginem rerum? an affirmatio vnius, & negatio alterius? Credo, hoc secundum respondebis. quod igitur ego inde intuli, in nouo igitur testamento non sunt vmbrae, sed imagines earum rerum, quae aperta, & sine vilo enigmate in calo sunt, similiter negatio vnius est, & affirmatio alterius. ex hac autem parte secunda, quae affirmatio est, id est, ex eo quod imagines sunt in nouo testamento earum rerum, quae in calo sunt aperta, & nuda ab omni velamento, ego affirmationes quas dicis, collegi. Quare igitur à mendacio exorsus es? quis non videt te hoc praedidio causam tuam infamasse, quam nisi mentiendo defendere non potes? Veniamus ad locum Apostoli, quem tergiversando, & cavillando eludis, ut nullo modo pertineat, si fieri possit, ad regnum Christi, quod in terra regnat per Pontificem B. Petri successorem, super quem ecclesiam suam edificauit. in quo loco ijs solum occurrat, quae tu obijcis ad probandum non esse in nouo testamento aliam imaginem rerum, quam Apostolus dicit, prater Christum. Cetera tanquam non necessaria, ut stylum reprimam, praeteribo. Dicis nomine εἰκὼν, id est, imaginis in loco Pauli, cum ait, Vmbra habebat lex futurorum bonorum, non ipsam imaginem rerum, significari expressam formam Christi, id est, Christum ipsum, & eius beneficia, quae nobis per Euangelium conferuntur. ex parte prophetasti Antoni, & quidem in tuum caput. si enim ex te queram, an in istis beneficijs, quae dicis nobis conferri per Euangelium, numerandum sit spirituale regnum Christi, quod de calo regnat in terris? oportet enim vnum regnare, sicut Apostolus ait, donec ponat omnes inimicos sub pedibus eius, numerandum esse respondebis? Rursus, si queram, vtrum hoc regnum ab illo calesti differat? differre dicis, si adhuc queram, putes ne differre tanquam imaginem rei, à re ipsa? nec hoc, credo, negabis, si meministi, quod Apostolus ait, videmus nunc per speculum in enigmate, tunc autem facie ad faciem. Urgebo adhuc quaestionem, & percontabor; hac imago regni caelestis, & beati. fuit ne adumbrata tanquam futurum quoddam, et quidem ingens bonum in vetere lege, cum omnia illi veteri populo in figura contingebant? & id etiam dabis. si fuit adumbrata, habet igitur regem spiritualem, qui imago sit, sicut habebat lex vetus regem terrenum, qui vmbra erat huius imaginis. Quomodo enim regnum spirituale in terra imago est illius beati & caelestis, si non habet regem, qui sit imago illius veri, & caelestis regis Christi? Quomodo regnum erit imago, si caret principe, qui sit imago, cum à potiore sic nominari debeat? aut erit imago mutilata. Christus enim princeps verus, non est imago nisi Dei patris. Sed videamus iam illud quod prophetia tua falsè adiunxisti, cum ais nomine εἰκὼν significari expressam formam Christi; nunquid Christum habes sine imagine expressum

Quomodo
Antoni
causam
suam infam
mat quam
nisi men
tendo de
fendere nō
potest.
Disputatio
de loco A
postoli, vmb
ra habebat
lex future
rum bonorum
non ipsam
imaginem
rerum, contra
Antonium
contenden
tem ipsam
imaginem
rerum non
differre in
loco Pauli
à rebus ip
sis

in Eucharistia, quam putant se habere Protestantes Lutherani? Vides ne ibi propria specie Christum? non credo, dices, ne oculos amisisse videaris. Est igitur velatus & tectus aliena specie & imagine: explicavi copiose nuper libro 2. cap. 16. de sancta Eucharistia contra Volanum Polonum hereticum Calvinistam locum beati Petri in epistola 1. cum ait loquens de Christo, In quem nunc non videntes, sed credentes, exultatis latitia inenarrabili, &c. Docui & probavi, significasse B. Petrum esse presentem quidem illis, ad quos scribebat, Christum, sed non videre eos, licet crederent presentem esse, alioqui aiebant, quid laudis haberet non videre absentem, licet crederent absentem esse, non videbant igitur, non quia non esset presens, scilicet in sancta Eucharistia, quod negabat Volanus Calvinista, sed quia erat velatus aliena specie, ita ut oculis corporeis non eum viderent alioquin presentem, sed oculis fidei, quod est credere eum adesse, dixi etiam ibi sic intellexisse B. Thomam locum Petri in opusculo de sacramento Venerabilis corporis Christi cap. 15. Rursus, cum Apostolus dixit in epist. priore ad Corinth. Videmus nunc per speculum in enigmate, tunc autem facie ad faciem, significavitne habere nos expressam formam Christi, an Christum velatum aliqua imagine? Si enim habemus in Evangelio expressam formam Christi sine enigmate & velo, videmus ergo facie ad faciem, quod si hoc non es concessurus, imago igitur rei, siue res in imagine, differt a seipsa quatenus nuda & aperta, quis hoc, qui primis labris Philosophiam attigit, ignorat? Theodoretus explicans locum apostoli in epistola ad Cor. 2. Dum sumus in hoc corpore, peregrinamur a Domino; per fidem enim ambulamus et non per speciem, non ait (inquit) procul nos abesse a Domino, dum sumus in corpore mortali, sed quod eum nunc oculis non cernimus; cernemus vero tunc, erimusque cum eo. Nunc enim res ipsas non videmus, nisi per fidem; quamobrem desideramus exire ex hoc corpore, & ad Dominum proficisci. haec enim Theodoretus videt quemadmodum res ipsas cum dixit Theodoretus, res nudas & apertas sine velo & imagine intellexit & distinxit? Idem Theodoretus interpretans locum epist. ad Col. quae sunt umbra futurorum, corpus autem Christi, umbram, inquit, vocavit legem, ut doceret praesignatam esse in ea novi testamenti gratiam, hoc enim est, quod subiungit Paulus, corpus autem Christi, id est, vita Evangelica locum corporis obtinet, lex vero umbra. antevertit autem umbra corpus oriente sole, ut iam umbra sit lex, corpus ipsa gratia, lumen vero Christus. Haec enim Theodoretus è Græco. Hoc etiam loco distinxit Theodoretus eruditissimus auctor et in scripturis sanctis exercitissimus corpus à Christo, tu vero scripturam Pauli depravasti, cum non corpus autem Christi, sed opus autem Christus, legis, sic enim scripsisti, nec enim legales caeremoniae fuerunt umbra imaginum, sed umbrarum, quia earum corpus fuit Christus, ut ait Paulus, Christus autem est res ipsa, non

Quo Antonius neget rem in imagine differre se à se ipsa nuda, & aperta extra imaginem, quod nemo negat, qui primis labris Philosophiam attigit.

Qui auctor res antiqui imaginem rerum ab ipsis rebus in loco Pauli distinguit.

non autem imago rei. at Paulus de caeremonijs legis scribens, sic scripsit, quæ erant umbra futurorum, corpus autem Christi, ἐκ τῶ αὐτοῦ reddēs vmbra futuris, & corpus Christo; ita ut inter vmbra, & Christum medium esset corpus, quod sit adumbratio expressa & eminens, siue imago ipsius rei, quæ est Christus apertus; sicut erant illa caeremonia legis adumbrationes obscura, & tennes huius corporis. idem Theodoretus in loco epist. ad Heb. imaginem à rebus distinxit, sic enim ait, interpretabor ad verbum. Res, inquit, appellat vitam futuram, imaginem verò rerum, vitæ Euangelica institutum, vmbra autem imaginis rerum, vetus testamentum. imago enim clarius repræsentat Archetypa; vmbra verò imaginis tenuiter, & minutè huic facit similem veteris testamenti infirmitatē. Hactenus Theod. Sed persequamur tua. Quid aut, inquis videns, « bonus iste Theologus lex, inquit, non habuit expressam rerum imaginem, ergo necesse est regni Christi imaginem extare in regno Pontificio. Mirum certè ratiocinandi genus. Cur inuertis genus ratiocinandi, quod vocas? Cur insidiosè argumentationem meam inuoluisti & obscuras? Cur, ut melius intelligerēt, quibus scribis, nō sic rationem meā conclusisti, vmbra habebat lex bonorum futurorum scilicet in ecclesia Catholica & Apostolica & in celo, non autem habebat ipsam imaginem rerum, id est, illorum tunc futurorum bonorum; quam habet Euangelium, (siquidem Euangelium comparat hic Paulus cum lege) at ex bonis illis tunc futuris, ingens bonum erat regnum spirituale Christi in Ecclesia, & summum bonum Regnum caeleste & beatum; regnum autem spirituale in terra non est, nec esse potest res ipsa regni beatæ, quod est ipse Christus clarè, sicuti est, visus; relinquatur igitur ut sit imago ipsa illius regni, quia hoc est propriū Euangelij habere ipsam imaginem bonorum, quorum vmbra habebat lex, quod si imago est hoc regnum spirituale, & huius erat vmbra illud vetus, igitur quæ erant in illa vmbra, habebit quidē Euangelium expressa, & eminentia; sed intra modum imaginis ipsius rei aperta & nuda ab imagine in celo. Sed videamus, quo modo mirum meum, quod dicit ratiocinandi genus confutas, sic enim ais. Quod tamen ne pluribus exagitem, hoc certè primum absurdum est, cum apostolus de caeremonijs legalibus differat, ac præsertim de victimis quotannis offerendis, sermonem ad regnum Christi transferre, cum Apostolus dicit vmbra habebat lex futurorum bonorum, οὐκ ἔστιν, quod verbum cum sit τὸ καθόλου, id est, vniuersale, predicari potest pluribus, si forte hoc ex lib. τῶ ἐπὶ ἐκ γενεάς didicisti, cur igitur cum non tantum victimæ Mosaicæ vmbra futurorum essent, nō mihi licebat ad alias vmbra sententiā Apostoli transferre, ut de regno Christi in vetere lege adumbrato differerem, & ex loco Pauli de lege vmbra futurorum habente te conuincerem? quod argumentum, quia te pre-

Quomodo
Antonius
argumenta-
tionem ad-
uersarij in-
uertit, & in-
uoluit, atq;
obscurat, ne
intelligatur

Quamodo mit, & aliter effugere non potes, cauillationes quaris, quæ nihil tibi proderunt.
Antonius Proba tu Antoni, quod Paulus dixit, umbram habebat lex futurorum bonorū,
 quod apost. propter ceremonias legales, vt tu di. is, & propter victimas tantum dixisse, &
 generaliter dixit de om- conuincas me male ad regnum Christi in vetere lege adumbratum transtulisse.
 nibus um- quod si hoc probare non potes, istud tuum primum absurdum, quod mihi falso
 bris veteris obijcis, tibi verè assigna. tu enim absurdè facis, tu quod Apostolus generatim
 legis, ad ce- de umbris legis Mosais docuit, tu ad ceremonias, & victimas legis tantum re-
 remonias tantum, & ferri postulas. Sequitur in tuo capite. Ais deinde, hoc est absurdus, no-
 victimas re- uum testamentum in terris concludere. Si non pateris imaginem regni
 ferri postu- Christi esse in terra, ergo facis nos iam non spe secundum nouum testamentum
 lat.

Quæ sequa- beatos, sicut Christus fecit, sed liberalius quam Dominus re ipsa beatos; siqui-
tur ex eo, & dem non habemus in terra imaginem regni Christi, sed rem ipsam, id est, ipsum
Antonius vult, vt non verum regnum, quod est ipse Christus, vt paulo antè dixi, perspicuè, sine vlla
 sit in terra imagine, aut integumento visus. nescio cuius noua hæresis suspicionem iniici.
imago reg- Rursus, si non pateris nouum testamentum terris concludi in ministerio ver-
ni Christi bi, sacramentorum, & Ecclesiastica Hierarchia; vis igitur, vt in calo pradice-
 azlestis, nec tur Euangelium: Aedificetur Ecclesia; constituatur Ecclesiastica Hierarchia,
 vlla ex par- & ibi sint clauis regni, id est, potestas ligandi, & soluendi, vt iam non rectè
 te noua te- Dominus dixerit beato Petro, & successoribus, quodcumq; ligaueris super ter-
 stamentum ram, ne nouum testamentum terris concluderetur; O miru theologum, qui non
 terris con- patitur, vt ministri Christi sint imagines eius in terris, qui vsq; adeo imagines,
 cludatur. quas Christiani faciunt, & pie colunt in terra, odisti, vt imagines etiam Chri-

Quæro odio sti, quas Deus in Ecclesia, quæ in terris est, facit, neges. Deus enim facit mi-
prosequa- nistros ecclesia, qui sunt secundum gradu cuiusq; ordinis imagines Christi, qui
tur Anto- Deo patri ministravit: sicut Dionys. Areop. c. 5. Ecclæs Hierarch. ordinationes
nus imagi- ministrorū ecclesia, et consecrationes altaris ad mysticè sacrificandum, & con-
nes Christi. secrationes chrismatis, quæ ad potestatem, & ministerium Episcopi pertinent,
Quas appel- εἰκόνας τῆς θεοῦ καὶ τοῦ βασιλέως esse dicit, id est, imagines Deificæ potesta-
lauderit Dio- tis. Itaq; tu Antoni vt nouum testamentum nulla ex parte terris concludas, re-
nylius in gnum Christi à terra excludis, amequam Christus euacuet, sicut Apost. ait,
Ecclesia omnem principatum & potestatem, & virtutē in eo, cum deletis omnibus ini-
imagines micis tradet regnum Deo, & patri. Regnum enim Christi à terra excludit,
potestatis qui tollit eum, quem præfecit Christus ecclesia Catholica, quæ est regnū eius,
Deificæ, vt per eum tanquam per primum ministrum suum in terra regnum Dauidi
quibus Lu- promissum regnaret, quod tu cum tuis Protestantibus non solum absurdè, sed
theranica- etiam hæreticè facis. Postremo ais, hoc omnium absurdissimum est,
gent. loco verborum Pauli alia planè substituere, ita vt non iam ex A-
 postoli, sed ex suis verbis Turrianus argumentetur. Hæc enim nō
 dicit

dicte Apost. in nouo testamento esse imagines earum rerum, quæ
in cælo reuelata facie cernuntur, nec etiam vera est illa propositio.
nam in nouo testamento sunt & exhibetur res ipsæ, quas hic qui-
dem videmus per speculum & in ænigmate, at in cælo coram cer-
nemus. Est ergo differentia non in rebus ipsis, quæ videntur, sed
in modo videndi. Quamobrè cum Turrianus hæc tria constituat,
vmbra legis, imaginem noui testamenti, & res ipsas, profert suā,
non autem citat apostoli sententiam, qui duobus membris con-
tentus fuit, siquidem expressa rerum imago nihil aliud est aposto-
lo, quam res ipsæ. neque enim legales ceremoniæ fuerunt vmbre
imaginum, sed vmbre rerum, quia earum corpus fuit Christus, vt
ait Paulus, Christus autem est res ipsa, non imago rei. Hic fortasse
videris tibi aliquid dixisse, immò alijs ex tua schola tam tyronibus in scientia
scripturarum, quam tu es. hic locus Apostoli, vmbra habebat lex futurorum
bonorum, non ipsam imaginem rerum, ad illa pertinet de quibus B. Petrus scri-
psit esse quadam in epistolis Pauli δυσνόητα, id est, difficilia intellectu, quæ in-
docti & instabiles ad suam ipsorum perditionem deprauant. Si totidem verbis
Apostolus quod intelligendum erat, dixisset, non fuisset δυσνόητον. Ego ergo,
etsi non ex totidem verbis Pauli argumentatus sum, ex sententia tamen verbis
Pauli subiecta argumentatus sum. Quod aut adiunxisti, nec etiā vera est illa
propositio, ne te imitemur, qui dicis tantum, & non probas, probemus nos verā
esse propositionem, & hanc esse Pauli sententiam, q̃ diximus, & non cū duobus
membris, vt tu falso dicis, sed tribus contentū fuisse, et quia paulò ante Theod.
citauit testem, adhibebo nunc alterum, Gregorium dico cognomento Theologū,
si forte tu huic cognomento celebratissimo reuerentiā adhibeas, vt in ore duo-
rum vel trium stet hoc verbum, de quo nunc disceptamus. Is igitur in sermone
2. in Pascha comparans Mosaicum Pascha, quod erat vmbra, cum nostro nunc,
& nostrū nunc cum futuro in calis, Participabimus, inquit, Pascha nunc qui-
dem typicè adhuc, tametsi apertius, quam vetus agnus participabatur. Pascha
enim legis, audeo & dico, typus typi erat licet obscurior. Cur dicat Pascha no-
strum typicè hic participari, et cur typum appellauerit, excusat Gregorius, cum
ait, audeo, & dico, ne quis aut malè intelligeret; aut sic loquentem reprehen-
deret, vel miraretur. Nisi enim verum corpus Christi in Pascha mystico nostro,
id est, in mysterijs Eucharistia esse credidisset, non erat cur excusaret, quod sic
loqueretur; nec audax typi appellatio visa esset. Benè habet quod non cum Cal-
uinista & sacramentario disputo, sed cum Confessionista Lutherano. Significat
ergo Gregorius Nazianz. typicè nunc participari; & typum à se dici Pascha
nostrum, quia etsi verè nunc & substantialiter participatur, & verum cor-

pim

Quomodo
hic locus
Pauli, vmbra
habebat lex fu-
turorum bo-
norum, nō
ipsam ima-
ginem, ex
illis est, quæ
Petrus dixit
esse in epi-
stolis Pauli
difficilia
intellectu,
quæ hæreti-
ci deprauant
ad suā per-
ditionem.
Explanatio
loci Pauli
ex Gregor.
Nazian.

pus Christi est, sub typo tamen & imagine panis & vini est, & participatur. Hoc est quod Dionysius quoque dicit in Ecclesiastica hierarchia capite de communione per veneranda symbola, σημειωματα καὶ μετέχεται ὁ χριστός, id est, significatur, & participatur Christus. Deinde quomodo diceret Greg. Nazianzenus, clarius nunc participari Pascha nostrum, quā agnus veteris legis participabatur; nisi quia agnus ille tanquam umbra tantum futuri tunc Paschatis nostri participabatur? in nostro autem Pascha sub typo siue imagine panis vera caro sumitur. Pergit postea Gregorius comparare Pascha nostrum cum caelesti, & paulo post, inquit, Perfectius, & purius participabitur, quādo ipsum nouum nobiscum bibit verbum Dei in regno patris, aperiens & docens, quā nunc mediocriter ostendit. Eodem modo, hunc Apostoli locum interpretatus est Theophylactus, qui se dicit Chrysostomum, & Gregorium Naz. sequi, quos nominatim citat, licet interpretatione Latina antiqua, id est, Porfena pratermissum est nomen Chrysostomi; & pro Gregorio positum nomen Basilij. ait igitur Chrysostomus, umbrā habebat lex, non ipsam imaginem rerum, hoc est non ipsam veritatem, vsquequo enim, veluti in pictura, circumducatur quis colores, umbra quādā est, cum verō flores ipsos colorum inunxerit, & imposuerit, tunc imago efficitur. Haecenus Chrysostomus, quis autem dicat, imagines esse in visione illa caelesti, & beata, & non potius, res sine imagine? Sed recitemus quā Theophylactus scripsit, qui ea, quā Grego. Nazianzenus ad hunc locum pertinentia scripsit, clarius adhuc interpretatus est; σκιαγραφαί, inquit, ἐκείνων τὰ παλαιὰ ἀμυδρὰ ὄντα, τὰ δὲ νέα εἰκόνι τῶν ἐν ἀληθείᾳ, ὡς λαμπρῶς ὑφετότα, καὶ τελεσιουργηθέντα. cum dicit, τελεσιουργηθέντα, necesse est intelligere de his, quā in Ecclesia sunt, in calo enim omne ministerium Ecclesiasticum cessabit. sequitur in Theophylacto οὕτω μὲν οὖν ὁ ἐν ἁγίοις ἰσὺς οὐκ ἀχρηστος δὲ παραλαβὴν, καὶ ὁ θεολόγος χρηγόριος ὑποβάλλει νοεῖν ἐν τῷ τόπῳ. εἶναι γὰρ λέγει καὶ ἐν ἄλλοις μὲν πλὴν ἀρδηνότερον, ἐν τῷ εἰς τὸ πάσχα λόγῳ, ὅτι τὸ νομικὸν πάσχα τολμῶ καὶ λέγω τύπος τύπος ἢ ἀμυδρότερος, ὥστε δίδωσι νοεῖν σκιάν μὲν τὸν νόμον λέγεσθαι παρὰ τῷ ἀποστόλῳ, εἰκόνα δὲ τὰ νῦν ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ τελέμενα ὡς τελειοτέρων ὄντα ἐμφάνει τῷ ἐν δὲ μέλλοντι αἰῶνι μεταληφθισομένων τοῖς ἀγίοις ἀ καὶ πράγματα καλεῖ νῦν ὁ ἀπόστολος. ὡς περ οὖν ἡ εἰκὼν ἀπέχει τῶ πρωτοτύπῳ πράγματι, οὕτω καὶ τὰ νῦν ρυθίζοντα τῷ ἐν δὲ μέλλοντι πραγμάτων τῷ τελειοτέρῳ. καὶ ὡς περ τῆς εἰκότος ἡ σκιά λείπεται, οὕτω καὶ ὁ νόμος τῆς νῦν ἀπολείπεται. Haecenus Theophylactus. Habes Graeca quibus delectaris. Reddamus Latine propter eos, qui Graecē nesciunt, adumbrationi, inquit, similia erant vetera, utpote obscura, & tenebrosa, noua verō imagini, id est, veritati, ut quā splendidē existunt, & perfecta sunt. Sic igitur sanctus Ioannes Chrysostomus

Quomodo
Theophylactus
clarius
expresserit,
quā Grego.
Nazianzenus
scripsit ad
interpretationem
loci
Pauli pertinentia.

stomus. Non est autem ab re adhibere huc, quæ Gregorius Theologus hoc loco suggerit ad intelligendum: Is enim dicit quidem alibi, sed luculentius in oratione in Pascha Pascha legis, inquit, audeo, et dico, typi typus erat obscurior. Quibus verbis auctor nobis est, ut intelligamus umbram quidem vocari legem apud Apostolum, Imaginem verò ea, quæ nunc in Ecclesia conficiuntur, ut quæ sint simulachra perfectiorum, quæ in saculo futuro ab ijs, qui digni erunt, participabuntur, quæ nunc Apostolus appellat res. Ut igitur imago à re, quæ prototypum est, distat, sic nunc mysteria, siue sacramenta à rebus in futuro perfectioribus. Et sicut umbra superatur ab imagine, sic lex à nouo testamento. Redeo ad Gregorium, qui aiebat Pascha nostrum mysticum purius, & perfectius participandum esse in calo, id est, sine imagine. Quod si calix sanguinis Christi noui & æterni testamenti sub typo, siue imagine vini, in terris concluditur, ut verbo tuo viat, quomodo non dices, hac parte, id est, solum imagines, quas continet nouum testamentum, in terris concludi? Vide etiam quid dicat Dionysius Areopagita in celesti Hierarchia c. 1. lectiones in ecclesia sanctarum scripturarum, quas idem Dionysius διεξοδικῶς μαθητείας vocat, ut S. Maximus, in scholijs interpretatur, imagines esse illius contemplationis, & scientiæ beatæ, quæ mentem perfectè explebit, quæ idem Dionysius θεωρητικὴν κατὰ τὸν αὐτὸν ὁμολογῶσιν vocauit. Quomodo igitur quatenus lectio, & prædicatio sanctæ scripturæ noui testamenti, imago est illius scientiæ & lectionis, quæ in calo in Christo erit, non dices hæcenus terris concludi nouum testamentum? in calo enim non sunt imagines rerum, sed res ipsa. Et qui dixit, ex parte enim cognoscimus, ex parte prophetamus. Cum autem venerit quod perfectum est, euacuabitur, quod ex parte est, An non conclusit terris nouum testamentum secundum imaginem istam quam Dionysius dicit? nouum testamentum, ut continet aduentum Domini, qui venit, ut saluaret mundum, non concluditur terris, in calo enim parata est reuelari salus, ut beatus Petrus ait. Quis hoc negat, aut negare potest? sed quia tu fortasse neque Gregorio Theologo cedes, quasi tu maior Theologus sis, nec alijs, quos citavi, probemus autoritate eiusdem Pauli, non fuisse eum contentum duobus membris, id est, umbra, & imagine in illo loco epistolæ ad Hebræos, de quo disputamus, & fuisse etiam umbras veteris testamenti typos imaginum noui. Quod tu etiam negas.

Quomodo
nouum te-
stamentum
secundum
imagines,
quas conti-
net, terris
concluditur,
quod negat
Antonius.

Quomodo
nouum testa-
mentum non
concludi-
tur terris,

CAPVT II.

IN epistola ergo ad Hebræos capite nono Necesse est, inquit, exemplaria quidem celestium his mundari, Ipsa autem celestia melioribus hostijs, quam his: Exemplaria celestium dicit tabernaculum, & sancta, ac sancta sanctorum, & vasa ministerij, quæ erant om-

Quomodo
authoritate
eiusdæ Pau-
li demon-
stratur ista
tria distin-

K

nia

xiste Apo-
stolum v-
bram, ipsam
imaginem
rerum, &
res ipsas.

Explanatio
loci diffici-
lis Pauli, nō
enim in ma-
nufacta in-
troiuit le-
sus exēpla-
ria verorū,
&c.

Interpreta-
tio loci Pau-
li ex Diony-
sio Areop.

μαὶ ὁ τὸ εἰκονισμὸς, ut Paulus vocat, id est, exemplaria, siue ut magis Greci ver-
bi vim exprimamus, adumbrationes Ecclesie Christi, & sacramentorum eius,
quæ quidem caelestia appellat, quia Ecclesia vnum regnum Christi est cum cae-
lesti, quam diu igitur stetit tabernaculum Moysis manu factum, quod Ecclesia
non manu factam, sed spiritu Dei adificatam adumbrabat, necesse erat hostijs
Mosaicis mundari, Ecclesiam verò melioribus hostijs, corpore scilicet, & san-
guine Christi. Sed cur ita? rationem adiungit Apostolus, non enim, inquit, in
manufacta introiuit Iesus exemplaria verorum, sed in ipsum calum, hoc loco
etsi interpret Latinus eodem verbo vsus exemplaria dixit verorum, sicut pro-
ximè dixerat, exemplaria caelestium, Græcè tamen non est vnum vocabulum
utrobique, sed in priore ὁ τὸ εἰκονισμὸς, id est, adumbrationes caelestium, in po-
steriore ἀντίτυπα verorum. Quare necesse est varietate ista vocabulorū no-
tatas esse à spiritu sancto cuius aspiratōe scripta est epistola, varias res. Si enim
illud idem significare voluisset, cum dixit ἀντίτυπα verorum, quod significa-
uerat, cum dixit, hypodigmata, quid opus fuisset variare verbum? ἀντίτυπα
ergo verorum vocat non typos Mosaicos: illos enim vocauerat hypodigmata,
sed sacramenta nostræ Ecclesie, hæc enim data sunt nobis pro illis veteribus ty-
pis. Vnde antitypa dicuntur, sunt ὅ, imagines propinqua & expresse archety-
porum in calo. Sed conseramus hunc locum cum loco Dionysij, quo magis in-
telligatur, quæ appellet Paulus hic exemplaria caelestia, & quæ antitypa vero-
rum, & quæ sint ista vera, & quid differant à caelestibus, quæ idem Paulus dicit,
quæ etiam vera sunt. Dionys. igitur explicans rationem, & differētiā Hier-
archie Mosaicæ, & Evangelicæ ac caelestis, Post illam, inquit, caelestem, & su-
perioiorem hoc mundo Hierarchiam proferens Deus bonitate sua dona sua san-
ctissima. Cum pueri quidem eramus, Hierarchiam veteris legis largitus est, ad-
hibitis tenuibus imaginibus τῶν ἀληθῶν, id est, verorum, & adumbrationibus
archetyporum remotissimis, typisq; contemplationem in se opertam, nō faciliem
ad discernendam cōtinentibus, tanquā lumine conuenienter oculis infirmis, ne
eis noceret, accommodato. Hactenus Dionysius typos illos Mosaicos Paulus vo-
cauit ὁ τὸ εἰκονισμὸς caelestium, id est, exemplaria eorum, quæ sunt in Ec-
clesia, hoc est, nostrorum sacramentorum, quæ sunt diuina & caelestia, Dionys.
vocauit ἀποδεδειγμένους τῶν ἀληθῶν, id est, imagines tenues & obscuras
verorum. Vera enim sunt nostræ Ecclesie sacramenta, gratia enim & veritas
per Iesum Christum facta est, ait Ioannes. Deinde, quæ Paulus vocauit ἀν-
τίτυπα, cum ait de nostris sacramentis esse antitypa verorum, Dionys. vocauit ar-
chetypa, quæ scilicet sunt in calo res ipsæ reuelatæ, & apertæ, ut gratia & p̄ eide,
id est, in specie siue in visione pro gratia in fide, immortalitas in re pro immor-
talitate in spe, ut in baptismo, in quo cum Christo resurgimus immortales se-
cundum

cundum spem, corpus Christi in specie, siue visione gloriosa in calo, pro corpore Christi in mysterijs antitypis, in quibus est quiddam ἀλυσίς, id est, verè, sed operè, in calo autè ἀλυσίς, id est, perfectè, & ex toto verè, quia aperta, & in specie propria ut pote Archetypum. Itaq; sicut Dionysius dicit ab illis archetypis, quæ scilicet in calo sunt, remotissimos fuisse typos veteris legis, ita nostra sacramenta propinquissima sunt illis ipsis archetypis, quorum sunt antitypa, id est, exemplaria, ut vetus Pauli interpret verbum interpretatus est.

Reueamus ad locum Pauli cuius interpretes, quantum obseruare potui, si non distinxerunt antitypa verorum, quæ Paulus dicit, ab ijs, quæ ibidem vocat hypodigmata caelestium, in causa fuit, quod cum legerent, non enim manufacta antitypa verorū introiuit Iesus, existimarunt affirmare Paulum, ut ipsa compositio verborum pro aspectu velle videbatur illa manufacta tabernaculum, & alia fuisse antitypa, id est, exemplaria ἀλυσίς, hoc est, verorum, cum tamen non ita sit; imò hoc negat Apostolus, hic enim est sensus, si enim illa manufacta sancta fuissent antitypa ἀλυσίς, id est, expressæ imagines rerum, quæ sunt in calo ipso, in quod Iesus introiuit, haud dubiè sanguine eius prius mundata fuissent; at non fuerunt antitypa eorum, sed potius hypodigmata, id est, adumbrationes archetyporum remotissima, & longinquissima; Ecclesia verò, quæ est tabernaculum Christi non manu factum, sed spiritu eius adificatum, de quo ait propheta, tabernaculum eius in circuitu eius, de Ecclesia enim interpretatur. Euseb. Casar in commentarijs Psalmorum eruditissimus, cuius typus fuit tabernaculum Moysi, quod dicebatur sancta, Ecclesia inquam, quia est antitypon, id est, imago ipsa cali in quod Iesus introiuit, ut appareret nunc vultui Dei pro nobis, ut Apostolus ait, idcirco necesse fuit, ut sanguine eius mundata fuisset. unde omnia sacramenta Ecclesia, quorum vmbra erant vasa ministerij tabernaculi, quia sunt antitypa, siue imagines rerum, quæ sunt in calo non per fidem, sed in specie, necesse fuit, ut ex passione Christi manarèt, verbi gratia, in baptismo est vera purgatio peccatorum, vera adoptio filiorum Dei, vera resurrectio, & immortalitas secundum spem, at in calo ἀλυσίς, id est, ex toto purgatio peccatorum, ubi amplius nō potest peccari, & adoptio filiorum non per fidem, sed per speciem, et immortalitas non spe, sed re. Hæ sunt res, ut Paulus vocat, & archetypa, ut Dionysius; harum rerum, siue archetyporū imago est baptismus, cuius vmbra fuit circumcisio, & aqua: per quam in archa Noe typo Ecclesia, saluæ factæ sunt illæ 8. animæ. Habes igitur in Paulo tria membra Antoni, ut tu vocas, non duo, quibus aiebas falsò, contentum esse Paulum, vmbra veteris legis, quas vocat hypodigmata, Dionys. ἀμυδρὰς εἰκόνας, ἀντίτυπα, quæ idem Apostolus vocat ipsam imaginem rerū; & res ipsas, quas vocat idem Paulus ἀλυσίς, Dionys. vocat prototypa, sunt quidem ne erres, res veræ in ipsis sacramen-

Quæ fuerit causa, cur interpretes Pauli non distinxerunt, quæ Paulus vocat exemplaria verorum ab ijs, quæ ibidem vocat exemplaria caelestium.

is Ecclesia, quæ Apostolus vocat antitypa sed non sunt sicut in calo, ubi sunt sine
 ullo anigmate aut speculo pura prototypa, & perspicitur; nunc autem per fidem
 ambulamus, & non per speciem. hæc vocauit Apostolus ἀντιτύπη, quæ, ut scri-
 pturæ sanctæ interpretes notarunt, sunt τὰ τῷ τοῦ ὅλως καὶ κοινῶς οὐτὰ δὲ παρὰ
 καὶ καλεῖται, id est, ea quæ ex toto, & propriè sunt id ipsum, quod dicitur, quia
 me soles scrutatorem vocabulorum vocare, si plura de hoc vocabulo antitypo
 scire volueris, scripsi nuper copiosè in explanationibus librorum Clementis Ro-
 mani de constitutionibus Apost. vnde hæc pauca huc transcripsi. Quod igitur
 affirmas dici ca. 9. ad Heb. Veteres caeremonias fuisse exemplaria eorum, quæ
 in calo sunt, manifestum mendacium est. Si tibi videbatur absurdissimum, na
 enim in me dixisti, loco verborum Apostoli alia planè n.e substituere, & quæ
 ego dixi, non dicere Apostolum, quanto erit non dico absurdius, sed impiissimè
 dicere, quod verbis & sententiæ Apostoli contrarium est? fieri enim potest & li-
 citum est, ut quis loco verborum Apostoli alia paraphrastice, & interpretandi
 gratia verè substituatur; item, ut dicat, quæ vera sunt, quamuis non dicat Aposto-
 lus; at fieri neg. potest, neg. fas est, ut aliquid contrariū Apostolo dicatur, quod
 tu commissisti, qui in spiritum sanctum cuius afflatu Paulus scripsit, mentitus es.
 quod ego statim planum faciam. Cum enim dicit Apostolus, necesse est ergo ex-
 emplariorum quidem celestium his mundari, statim declarat, quorum celestium
 exemplaria dicat, cum subiungit, ipsa autem celestia melioribus hostijs quam
 istis. At ea, quæ in calo sunt, quis dicat necesse esse mundari melioribus hostijs,
 nisi aliquis nouus heresiarcha? alia igitur celestia intellexit Apostolus, non illa,
 quæ sunt in calo, illa scilicet, quæ sunt in Ecclesia. Ecclesia enim non est in terra,
 sed in calo, quam B. Ioannes in Apocalypsi sua vidit descendentem de calo à Deo
 paratam sicut sponsam ornata viro suo. Illa igitur de quibus Apostolus loque-
 batur, tabernaculum dico & omnia vasa ministerij, & alia, quæ penè omnia
 sanguine secundā legem mundabantur, appellauit exemplaria celestium, id est
 eorum, quæ sunt in ecclesia, quæ melioribus hostijs, q̄ hostijs Moisaicis, i. sanguine
 ne Christi sanctificantur, hoc enim significat mundari, vnde aquam sacri bap-
 tismi, cuius hypodigma, & exemplar. siue umbra erat, aqua variorum baptis-
 matum veteris legis, aquam mundam vocat Apostolus in eadem epist. ad Heb.
 id est, sanctificatam per inuocationem, scilicet sanctissimæ Trinitatis, Patris, &
 filij, & spiritus sancti, quæ adhibetur ad emundationem conscientie, sicut statim
 subiungit idem Apostolus, & aspersi à conscientia mala. Si tam cæcus eras, ut
 quod proximè sequebatur in Paulo, non videres, cum subiunxit statim, ipsi
 autem celestia melioribus hostijs, quā istis, vnde necesse erat celestia illa in Ec-
 clesia intelligere, & non in calo, non debebas esse tam rudis Theologus, ut igno-
 rares quam multa significet regnum calorum in Euāgelio, quæ cum ad Eccle-
 siam

Quomodo
 Antonius
 in spiritū s.
 mentitus est.

Quæ voca-
 uerit Apo-
 stolus exem-
 plaria cele-
 stia, q̄ meli-
 oribus ho-
 stijs mun-
 dantur, quā
 illa vetera
 mundaban-
 tur.

Quomodo
 Antonius
 ignorauerit
 quā multa
 significet

sam pertineant, & in ea sint, consequens est, ut propter illa ipsa, quae in ea sunt sacramenta, & alia dicantur, & sint caelestia. Dicitur enim regnum calorum primo aduentus Christi, ut illud, Peruenit ad vos regnum Dei. Si igitur ad Ecclesiam peruenit regnum Dei, dicatur merito caelestis Ecclesia. Item illud, simile est regnum calorum homini seminanti, &c. Primum aduentum Domini significat, per eum enim, sicut idem Apostolus ait, cap. 2. epistola ad Heb. cum salus initium coepisset enarrari, quod fuit quoddam seminare, ab ijs, qui audierunt, id est, a sanctis Apostolis in nos confirmata est. Vnde ipsa etiam praedicatio verbi, regnum quoque calorum vocatur, ut cum ait simile est regnum calorum grano synapis. Verbum enim praedicationis minimum erat, et in sola Iudaea principio & apprensus, postea vero in totum orbem diffusum est. significat etiam regnum calorum, tam veteris quam nouae scripturae cognitionem, ut illud, idcirco omnis scriba doctus in regno calorum, &c. quia scilicet per cognitionem scripturarum comparamus regnum calorum. Hae ex scholijs Graecis Photij Constantinopolitani in Euangelium Matthaei, ne eum sua laude fraudemus: cur igitur si haec regnum calorum dicuntur, et ad ecclesiam pertinent, non nominetur, & sit Ecclesia caelestis? & quae in ea sunt, caelestia? Praesertim cum Ecclesia ipsa ex ijs constet, qui non ex sanguinibus, nec ex voluntate carnis, neque ex voluntate viri, sed ex Deo nati sunt. Sic etiam interpretatus est Theophylactus quod Apostolus ait exemplaria caelestium ὑποδείγματα τῶν ἐν οὐρανοῖς, οὐρανότα τὰ καὶ ἡμᾶς λέγει τὰ τῆς ἐκκλησίας. εἰρηλατῶ δὲ ἀνωτέρω, πῶς οὐρανὸς ἡ ἐκκλησία. τῶν οὖν ὑποδείγματα ἦσαν, καὶ τύποι τὰ ἰσραηλικά. διὰ τὸ τοῦ ἐκκλησιαστικοῦ αἵματος μόσχων καὶ σαρδῶν δαμάλεως καὶ τοῖς ἄλλοις οὕτως εὐτε-
 λισιν, exemplaria eorum, quae in caelis, caelestia, inquit, vocat, quae sunt nostra Ecclesia. dictum est aut paulo antea, quomodo Ecclesia est calum. Horum igitur exemplaria, & typi erant iudaica: idcirco mundabatur sanguine vitulorum, & cinere vaccae, & alijs sic paruit pretij. Haec tenus Theophylactus. Recitemus deinceps quod dixit, docuisse paulo antea, quomodo Ecclesia est calum, explanans enim Apostoli locum cap. 8. eiusdem epistolae ad Heb. de sacerdotibus veteris legis, qui exemplari, & umbrae deferunt caelestium, sic ait ἐν ταύταις τὴν ὑπερ-
 οχλὺν δείκνυσιν τῆς κατὰ χριστὸν ἱερωσύνης, τὴν μὲν παλαιὰν ὑποδείγματα καὶ σκιὰν καλεῶμεν, τὰ δὲ ὑμῶν, ἐπεραῖα. ὅταν γὰρ μηδὲν ἐπίγειον, ἀλλὰ πνευματικὰ πάντα τὰ ἐν τοῖς μυστηρίοις τελέμεθα, ἐνδοὺς ὕμνοι ἀγγελικῶν, ἐνθα κλείδεις τῆς βασιλείας τῶν οὐρανῶν, καὶ ἄφεσις ἁμαρτιῶν καὶ ἡ παλιν δεσμός, ὅταν ἡμῶν τὸ πολίτευμα ἐν οὐρανοῖς ὑπάρχῃ, πῶς οὐ καὶ ἐπεραῖα τὰ καὶ ἡμᾶς; τῶν οὖν οὕτω ἦσαν καὶ ὑποδείγματα, τῶν ἐν ἀμύδρᾳ δειγμάτων, καὶ διον σκιὰ γραφήματα τὰ ἐν τῇ παλαιᾷ τὰ ὑποδείγματα ὧν μασεῖ. Hic, inquit, excellentiam sacerdotij Christi demonstrat,

regnum ca-
 lorum, unde
 factum est,
 ut nec intel-
 legerit, quod
 Paulus hoc
 loco voca-
 uerit caele-
 stia.

Ex Photio
 quam mul-
 ta significet
 in scriptura
 regnum ca-
 lorum.

Quomodo
 Ecclesia sit
 quoddam
 calum.

cum vetus quidem testamentum exemplar, & umbram vocat; nostra vero celestia, cum enim nihil sit terrenum, sed potius omnia spiritualia, quam sacramentis sunt, ubi sunt hymni Angelici, ubi claves regni calorum, & remissio peccatorum, ac rursus retentio, cum conuersatio nostra in calis sit, quomodo nostra res sunt celestia? horum igitur typi, & exemplaria; id est, obscura, & tenues ostensiones sunt, quae in veteri testamento Moysi obscure ostensa sunt. Si iam Antoni errorem tuum non agnoscis, hoc erit absurdius, & peius. In eo etiam falleris, quod cum sumpsisses verum, cum dixisti, nam in nouo testamento sunt, & exhibentur res ipsae quas hic quidem videmus, inquit Paulus, per speculum, & enigma, at in calo coram cernimus, falsum conclusisti, esse igitur differentiam non in rebus ipsis quae videntur, sed in modo videndi: res enim una, & eadem

Quomodo una & eadem res a se ipsa differre potest ratione, & quomodo differentia rationis efficit, ut aliud, & aliud de eadem re dicatur.

Quomodo communio sanctae Eucharistiae in Ecclesia, imago est communionis Christi in calo autem dicitur Dionysio.

Quomodo Antonius artem recte differendi, quam iactat, ignorat, & principia disputationis negat.

Quomodo Antonius novis haeresiarcha videtur.

quatenus alio & alio modo videtur, a se ipsa, sic aut secus visa, ratione differt. Et hac differentia rationis efficit, ut aliud, & aliud de eadem re praedicatur, ut te tuus docuit Aristoteles. res itaque in enigmate visa, imago est sui ipsius extra enigma. extra enigma vero est res ipsa aperta, & reuelata sic Dionysius Areopagita explicans in celesti hierarchia c. 1. quadam, quae in Ecclesia dicitur esse imagines eorum, quae in calo sunt, in eis numerat communionem diuinissimae Eucharistiae, sic enim vocat, quia est Christus in ea, quam dicit esse εἰκόνα τῆς ἰνὸς & περὶ σίας, id est, imaginem participationis Christi in calo. Christus itaque velatus specie panis, & vini, est imago Christi in calo reuelati, quia beatis participatur. De hac Christi participatione siue communionem beata & gloriosa loquebatur Dominus, cum in Euangelio Luca aiebat, Amen dico vobis quod praeingeret se & illos discumbere faciet, & transiens ministrabit illis. Christus itaque in sancta Eucharistia, & Christus in calo reuelatus, unus Christus sunt, & vnare, ut tamen tectus est aliena specie in sacramento sanctae Eucharistiae, a se ipso reuelato in calis differt ratione. idcirco communio sanctae Eucharistiae imago est communionis Christi in calo, cum alioqui una & eadem res sit, quae communicatur in Eucharistia per speculum, & enigma, in calo per speciem propriam & gloriosam. Sed quia tu artem recte disputandi, quam penitus ignoras, iactare soles, & magister recte disputandi Aristoteles pluribus locis dicit, contra negantes principia non esse disputandum, non est amplius de hoc loco Apostoli tecum disputandum, quia tu scripturam, unde argumentum contra te sumo, negas, cum negas ea, quae in veteri testamento fuerunt, umbras, & typos fuisse eorum, quae sunt in Ecclesia noui testamenti; in quibus tanquam imaginibus per speculum & enigma ea oculis fidei cernimus, quae clara & reuelata facie in calo videntur, in quo quidem videris mihi nouus haesiarcha. Siquidem Mosaicam hierarchiam negas fuisse, cum hanc Ecclesiasticam noui testamenti negas; hanc vero negas, cum negas mediam fuisse inter illam Mosaicam, & celestem. Vt Dionys.

Dionysius in Ecclesiastica Hierarchia c. 5. tradit; media autem non esset, nisi cum illa vetere, ut idem ait, & cum caelesti aliquid commune ei esset, est enim ei cum illa vetere commune habere symbola, sed diuina sub sensum cadentia, quam imaginem rerum vocat Apostolus, quibus ad Deum reuocatur; cum caelesti vero communes sunt ei contemplationes spirituales perfectiores quam in vetere lege, minus vero perfecta quam in calo. Hoc Dionysius ab Apostolo Paulo dicit, vide tu Antoni an sis illo eruditior, & an Martinus Lutherus, qui te docuit, aptus fuerit usque ad tertium calum. Tamen si, ut quod sentio, & quod in re est, dicam, nunquam hoc, quod tu, Lutherus docuit, ut sis iam supra magistrum discipulus. Ut igitur in Moisaica Hierarchia $\pi\omega\rho\tau\theta$ & $\tau\eta\varsigma\ \kappa\alpha\tau\alpha\ \nu\omicron\upsilon\omicron\upsilon\ \lambda\epsilon\gamma\epsilon\tau\alpha\iota$ $\mu\epsilon\tau\epsilon\omega\varsigma\ \kappa\alpha\iota\ \eta\ \epsilon\upsilon\omega\delta\epsilon$, id est, primus magister & dux Hierarcharum, id est, principium sacerdotum fuit Moyses, ut idem Dionysius ait, qui quidem hierarcha à Moise instructi alios ad cultum spiritualem per illos veteres typos deducebant, sic in Ecclesiastica & perfectiore hierarchia vnum Petrum Euangelicum Moysen dedit Christus, in quo primo alijs Hierarchis sanctis Apostolis reuelauit mysterium fidei Christi filij Dei viui, ut ipsi alios postea docerent, & sacramenta diuina traderent. hanc nostram Hierarchiam dicit idem Dionysius appellasse Dominum in Euangelio impletionem veteris hierarchiae, cum dixit, sicut sanctus Maximus Scholasticus Dionysij annotauit, non veni soluere legem, sed adimplere, habet igitur $\kappa\alpha\tau\alpha\ \tau\omicron\ \alpha\iota\delta\eta\tau\omicron\nu\varsigma$, hoc est enim commune nouae hierarchiae cum vetere, habet inquam, vnum primum Hierarcham, qui fuit initium sacerdotij noui testamenti, sicut fuit Aaron veteris, quare cum tollis vnum principem Hierarcham in hierarchia regni Ecclesiae, facis venisse Christum ad soluendam & non implendam legem. Si enim impleuit, ostende $\kappa\alpha\tau\alpha\ \tau\omicron\ \alpha\iota\delta\eta\tau\omicron\nu\varsigma$ vnum principem Hierarcharum, vnde sit exordium sacerdotij, & unitatis Ecclesiae, (sicut in vetere lege à summo sacerdote incipiebat unitas synagoga Israelitica) qui sit $\kappa\alpha\tau\alpha\ \tau\omicron\ \alpha\iota\delta\eta\tau\omicron\nu\varsigma$ imago Christi, & huius imaginis vmbra Aaron. Ut enim impleta est vmbra Moysis legislatoris in Christo legislatore visibili semel, quia semel lata est lex Euangelica, sic oportet semper impleri vmbra Aaron primi Hierarchae, qui semper videatur primus, quia semper indiget Hierarchia vno primo inuisibili principe Hierarcha, sicut visus est in terra Christus legislator, in quo exitum habuit vmbra Moysis legislatoris sed priusquam ab hoc loco de ipsa imagine rerum, quam Paulus dicit habere Euangelium, recedam, ut intelligant omnes, quam prauè intelligas,

& interpreteris quod contra te disputamus, recitemus, quae postremo loco de imagine scripsisti.

CAPVT

Quomodo hierarchia ecclesiastica media est inter veterem & caelestem auctore Dionysio quod Antonius negat. Quomodo Antonius supra magistrum suum Lutherum vult esse.

Quomodo qui tollit vnum principem in hierarchia regni Ecclesiae Christum facit venisse ad soluendam legem & non ad implendum.

V verò (inquis, me alloquēs) vel ex eo poterās ἀκούειν huius
 tuæ argumentationis cognoscere, quod si regni Christi
 imaginē statuis in regno aliquo visibili, iam ad vmbra
 veteris testamenti regrederis, & exortæ luci euangelice
 renuncias: quin etiam cū crassi Iudæi vmbra adhærescentes ter-
 renū Messia regnum ab ipsis Christi temporibus confingant, &
 ab illo errore Christus disertis verbis sæpè suos reuocauerit, num
 erit consentaneum ipsius regnum visibili aliquo regno in terris
 constituto velle exprimere? hic sit igitur prior tuus paralogismus
 in voce ἀκούειν, quam tu quidē in regno Pōtificio, i. lucem in tene-
 bris quæris. Ego verò ἀκούειν in ipso Christo, & in Euangelij prædi-
 catione esse ex ipso Euangelio affirmo. Si quia imaginem regni Christi

Quid sequa-
 tur in An-
 tonium, si
 imaginem
 regni Chri-
 sti in regno
 aliquo visi-
 bili statuere
 est ad v. m.
 bras veteris
 testamenti
 regredi, ut
 ipse ait.

in regno aliquo visibili statuimus, ad vmbra veteris testamēti ag gredimur, Tu
 igitur ad vmbra veteris testamenti regrederis, si sacramenta, quæ sunt imagi-
 nes rei diuinæ, in aliquo visibili statuis: aut, si non statuis, nec Christianus es:
 Simili itaq; argumentatione concludimus vel te esse Iudeum, vel non esse Chri-
 stianum: siquidem baptisumus quo factus es Christianus, sinē aqua visibili super-
 ueniente virtute spiritus sancti nō fit: deinde, si quia Christus suos ab illo errore,
 sæpè, ut dicis, reuocabat, quo quidam Iudæi vmbra adhærescentes terrenū Mes-
 sia regnum confingebant, nō videtur tibi consentaneum regnum Christi in ali-
 quo visibili regno in terris cōstituto velle exprimere, ideo credo, non videtur cō-
 sentaneum, quia nō credis posse esse visibile, & simul spirituale, ac non terrenū,
 quale cogitabant illi. At si ita credis, ne credas baptismum esse ablutionem cor-
 poris & animæ spiritualem, & non terrenā, quia aquā sensibilem oculis corpo-

Quomodo
 Antonius
 conatur spo-
 liare Chri-
 stum hære-
 ditate pa-
 tris, cum
 regnū eius
 visibile, q
 est Ecclesia,
 negat.

Quomodo
 Antonius
 quia regnū
 spirituale
 est, negat
 esse visibile
 contra scri-
 pturam.

ris vides: aut rursus si hoc credis, ne Christianismo renūciare videaris, cur Chri-
 sto negas regnum visibile & spirituale? quod ita spirituale est, ut adhuc in ter-
 ra, antequam in calum transferatur, iam celeste secundum Apostolum dicatur,
 scilicet propter sacramenta, propter hymnos angelicos, propter clauēs regni ca-
 lorum, id est, propter potestatem ligandi, & soluendi peccata, quæ sunt omnia
 spiritalia, & è calo, licet in terra visibiliter administrentur: cur tu Christum
 hereditate, quā dedit ei pater, spoliās? postula à me, inquit, & dabo tibi gentes
 hereditatē tuam, et possessionem tuā terminos terræ. An terræ terminos aliquos
 inuisibiles dicit, qui nō possint nisi oculis fidei conspici? Tu enim dicis expressam
 regni Christi formam, & ἀκούειν, id est, imaginem in scripturis proponi, nō cor-
 poris, sed fidei oculis cōspiciendum. si regnum Christi in terra inuisibile est, quia
 spirituale est, quomodo visibili descriptione tenditur & porrigitur? videamus
 paulisper

paullisper Prophetiam Esaie de regno Christi spirituali in terra, quod est Ecclesia. Dedit te, inquit, in lucem gentium, ut sis salus mea, usque ad extremum terrae. & paulo post, Ecce isti de longè venient, & ecce illi ab Aquilone & Mari, & isti de terra Australi. & paulo post, Leua in circuitu oculos tuos, et vide, omnes isti congregati sunt: venerunt tibi, vino ego, quia omnibus his quasi ornamento vestieris, & circumdabis tibi eos quasi sponsa. Nemo est tam indoctus in regno calorum, id est, scripturis sanctis veteris & noui testamenti, quin hac de Ecclesia Christi, de semine David, regno perpetuo & spirituali intelligenda esse confiteatur. At quomodo si huiusmodi Ecclesia et regnum Christi inuisibile est, videri hac possunt? An cum dicit leua oculos tuos et vide, omnes isti congregati sunt, et venerunt tibi, scilicet ab Aquilone, & Mari, & terra Australi ut paulo ante dixerat, an iubebat propheta cum dixit vide, videre oculis fidei, qui veniret ab Aquilone, & Mari & Austro? quis hoc nisi excors dicturus est? nunquid ut aliquis ab Aquilone veniat ad Ecclesiam, id est, ad regnum Christi, satis est credere eum ab Aquilone venisse? Ut si credat venisse, venerit? si non credat venisse, non venerit? quæ est hac dementia? cum ergo dicit Propheta, vide, omnes isti congregati sunt, Ecclesiam, quæ est congregatio fidelium cum Episcopo suo, visibilem esse affirmat, alioquin non diceret, vide, nisi forte interpreteris, vide, scilicet oculis fidei, quod ut dixi, excors sit, qui sic interpretetur. Quid enim ex eo sequatur, dixi paulo ante. Audacior, ac amentior es tu quam Donatus, qui ut negaret, Ecclesiam esse, quæ per omnes mundi regiones diffusa oculis corporis videbatur, nunquam ausus est confugere ad istam tuam Ecclesiam inuisibilem electorū, ut diceret eam esse in sola Africa, sicut tu putas esse in sola Germania, quæ confessionem Augustanā teneat, licet non hoc aperte totidem verbis dicere audeas, sed perinde est, ac si dicas. Sed pergamus ad reliqua. Alter, inquit, paralogismus est, in dictione regni, & paulo post citas, inquit, hæc verba apud Lucam, regnabit in domo Iacob in æternum, ergo video te loqui de eo regno, quod Christus exercet in electos, quorum Ecclesiā per domum Iacob significari satis est mani estum, hypocrite verò licet ad tempus in Ecclesia esse videantur, tandem tamē ab Ecclesia deiiciendi sunt. Quæro abs te Antoni, quomodo hypocritæ videntur esse in Ecclesia, licet eiiciendi tandem ex ea sint, oculis ne corporis, an oculis fidei? credo te respondurum oculis corporis, si enim oculis fidei discernendi, & dijudicandi à nobis essent, qui sunt, & qui non sunt in Ecclesia, in Ecclesia essent, quos crederem esse in Ecclesia, & in Ecclesia non essent, quos crederem non esse. At qui ad corpus Christi, quod est Ecclesia, verè pertineant, noluit hoc Dominus à nobis dijudicari, neque sciri; qui verò essent in Ecclesia visibili, quæ est regnum Christi visibile, in quo ministri eius sunt & sacramenta visibilia, &

Quomodo
audacior, &
amentior quā
Donatus sit
Antonius
in tollenda
Ecclesia vi-
sibili per
cunctū orbē
diffusa.

Quomodo
Christus vo-
luerit sciri
& videri à
nobis, qui
essent in ec-
clesia, & qui
non.

L

potestas

potestas Christi ministris visibilibus data, hoc à nobis cognosci, & oculis corporis discerni voluit ex sacramentis visibilibus hominis Christiani, & ex ministerio visibili efficiendi ex Ecclesia per potestatem à Christo datam visibiliter, licet ea potestas visibiles effectus per virtutem inuisibilem Christi operetur. Hæc tu non intelligis, quia non credis, & quia non credis, hereticus es. Multi itaque sunt in Ecclesia, quæ est corpus Christi, et domus Iacob & regnum David, propter communionem sacramentorum, licet non pertineant verè ad corpus Christi, nec æternam domum Iacob, & perpetuum regnum David, quod Christus de calo regnat in terris secundum humanitatem oleo diuinitatis vinctam. Addis
 » deinde, iam cum regnum illud Romanum in Ecclesia visibili constituas, in qua reprobi mixti sint cum electis, quos quidem fateris
 » esse inuisibiles, efficitur, regnum pontificium non esse imaginem
 » eius regni, de quo loquitur angelus apud Lucam. Atque vt te ipse
 » refellas, regere tibi tuum illud argumentum de imaginibus, in quo
 » dicis imaginem eandem esse cum prototypo $\sigma\chi\epsilon\mu\alpha\tau\acute{o}\varsigma$, & ex ijs, quæ
 » modo dixi constat regnum Pontificium nō esse idem cum regno
 » Christi, ac ne $\sigma\chi\epsilon\mu\alpha\tau\acute{o}\varsigma$ quidem. quare illud imago huius esse non
 » potest. Nōdum intelligis Antoni, quæ ratione & modo regnum Christi in terra sit imago regni celestis. alioquin nō argumentareris, si regnum Christi in Ecclesia visibili mixta ex reprobis & electis constituitur, non posse esse imaginem regni Christi in calo, quia non cogitabas, quid celeste reprobi haberent, vt in ea imagine lineam aliquam tenerent, sunt enim in Ecclesia propter cōmunionem sacramentorum, donec separet eos Dominus, & partem eorū cum infidelibus ponat; disce igitur, in Ecclesia visibili regnum Christi, quod non terrenum, sed spirituale est, neg. de hoc mundo, sicut Dominus dixit Pilato, sed de calo, imaginem esse regni Christi in calo propter illa ipsa, quæ Apostolus in epist. ad Heb. c. 8. & 9 in Ecclesia vocat celestia. vocat enim celestia sacramenta diuina potestatem diuinam & celestem soluendi, & ligandi peccata, ordines ministrorum Ecclesiasticæ Hierarchie, explanationes scripturarum, hymnos sacros, & alia de quibus non est dicendi tempus. in his sunt tanquam in imagine, ac similitudine archetypa celestia, sicut dicit diuinus Dionysius explicans mysterium Chrismatis, quod est in Ecclesia per vniuersum orbem diffusa, quod est imago Christi, qui est archetypum chrisma τὸ ἀληθές, inquit, ἐν τῷ ὁμοίματι, καὶ τὸ ἀρχετύπου ἐν τῇ εἰκόνι καὶ ἑκδύρεσι ἐν ἑκατέρῳ παρὰ τὸ τῆς οὐσίας διαφορῶν. est, inquit, in similitudine verum, & archetypum in imagine, vtrunque in altero, excepta differentia substantiæ, archetypum enim non est ipsa substantia imaginis, quæ constat ex pigmentis colorum, & ligno, aut lapide, aut charta, aut ære, aut alia materia, iccirco non est vtrumq; in altero, neque sunt vnum.

Quomodo
 Antonius
 existimet
 fieri non
 posse, vt Ec-
 clesia mix-
 ta ex electis
 & reprobis
 sit imago
 regni Chri-
 sti in calo,
 quia nō co-
 gitat, quid
 celeste re-
 probi habe-
 ant in Ec-
 clesia.
 Quæ sint in
 Ecclesia, in
 quibus tan-
 quā in ima-
 gine sunt
 archetypa
 celestia ex
 Dionysio.

num, nisi σκεπη, sic in illis, quæ sunt in regno Ecclesiæ, quod est regnum nō Pontificium, ut semper inuidiosè, & veteratorè appellas, sed Christi. Pontifex enim non est nisi minister tantum Christi in eo gradu Ecclesiæ collocatus, quo voluit Dominus in domo sua, qui sumus nos, quæ Apostolus vocat celestia, & antitypa ἀληθινῶν, id est, imagines eorum, in quibus est veritas reuelata sine ullo enigmate. est quidem veritas, & gratia in Ecclesiæ, lex enim per Moysen data est, inquit Ioannes, gratia & veritas per Iesum Christum facta est, sed non est in Ecclesiæ, & sacramentis eius, & ministris ipsa veritas reuelata, & ipsa gratia per speciem, & visionem. Est verbi gratia in baptismo visibili Ecclesiæ Christi, adoptio filiorum Dei per fidem, qua credimus, nos per sacrum baptismum regenerari, & filios Dei fieri. In calo erit adoptio non per symbolicum baptismum, & fidem, sed per visionem: itaq; quæ nunc in baptismo est immortalitas resurrectionis secundum spem, erit in calo re ipsa. Deniq; nisi prototypa regni celestis essent tanquam in imagine, & imago in prototypis, vtrumq; in altero præter differentiam fidei, & visionis, spei, & possessionis, non ageret gratias Apostolus Deo, qui translulit nos in regnum filij dilectionis suæ, neque diceret in epist. ad Ephes. Qui consedere nos fecit in celestibus, neque diceret in epist. ad Corinth. si consurrexistis cum Christo, quæ sursum sunt, sapite, &c. non dixit in futuro, transferet, consedere faciet, consurgetis, sed in præterito; dixi causam. Deinde, cum dixit, si consurrexistis, non de electis solum loquitur, non solum enim electi in Ecclesiæ consurrexerunt typicè cum Christo in sacro baptismo, sicut typicè mortui sunt in eo cum Christo, sed consurrexerunt etiam reprobi, sed hoc interest, quod electi, quod cœperunt esse, i. noua creatura, vsq; ad finem firmum retinuerunt, sicut Apostolus ait in epistola ad Hebr. c. 3. particeps enim Christi effecti sumus, si tamē initium substantiæ eius vsq; ad finem retineamus. Itaq; cum ait, si cōsurrexistis, omnes alloquitur electos, & non electos tãquam ad vnum corpus visibile Christi, quod est ecclesiæ, pertineant propter communionem sacramentorum, ut dixi. immo dixit August. voluit enim Christus, quandiu in seculo sumus, Ecclesiæ electorum mixta esset cum reprobis, & vna Ecclesiæ ex vtriusq; mixta, celebraretur, & coleretur, donec veniret, qui separaret hædos, ab agnis, & paleas à frumento. In hoc enim mundo, ut ait Apostolica constitutio l. 2. Clemen. Rom. δικαιοὶ καὶ ἄδικοι ἀλλήλοις συναγέλονται κοινῶν βίᾳ, οὐ αὐτῶν καὶ δικαιοῦντων, id est, iusti et iniqui congregantur in vnum communionem vitæ non sanctitatis. Ut igitur ad caput questionis redeamus, sicut multa alia sunt in Ecclesiæ, quæ fuerunt adumbrata in vetere lege, id est, in quibus est imago celestium secundum scripturam, sic etiam Ecclesiastica Hierarchia. oportet igitur, ut etiam in ea fuerit vnus primus, Petrus scilicet, à quo sacerdotalis ordo inceperit, sicut sanctus Anacletus in epist. 2. scripsit, quia

Quid differant veritas & gratia, quæ sunt in ecclesiæ, à veritate & gratia in calo.

Ut Aaron
fuit initiū
veteris sa-
cerdotij, sic
B. Petrus ini-
tium noui.

Quòdin ve-
tere testa-
mento ima-
gines erant
ab archety-
pis remotis-
simas in no-
uo aut pro-
pinquiores.

Quomodo
Aaron fuit
vmbra pon-
tificis in no-
uo testamē-
to; & Ponti-
fex imago
Christi.

ipsi, inquit, primo pontificatus in Ecclesia datus est, dicente Domino ad eum, Tu es Petrus, & super hanc Petram adificabo Ecclesiam meam, qui tanto fuit excellentior summus sacerdos, quàm Aaron, qui fuit, ut idem Anacletus ait, initium veteris sacerdotij, quanto imago perfectior est vmbra, & quanto propinquior & similior archetypo. Hic tu statim occurre, & dices, non Petri, sed Christi fuisse vmbra Aaron. verum quidem est fuisse vmbra Christi Aaron, sed longinquissimam, ut diuinus Dionysius testatur. ait enim Hierarchiam veteris legis habuisse τῶν ἱερατικῶν ἑκείνων ἀπεικονισμένην, id est, habuisse similitudines, quæ longissimè distabant ab archetypis, quas idem Dionysius ibidem ἀμυδρὰς εἰκόνας vocat, i. obscuras & tenues imagines. Nos vero non querimus nunc archetypum, quod in calo est, cuius Aaron fuit, ut dixi, immò dixit Dionysius, imago obscura, & remotissima, sed imaginem in ecclesia propinquiorem archetypo, cuius imaginis fuerit vmbra minus remota, quam ab archetypo. Si enim Paulus testatur, ut superius demonstratum est, fuisse vetera exemplaria, & vmbra eorum, quæ sunt in ecclesia: fuit igitur Aaron, qui fuit initium sacerdotij in lege, vmbra alicuius, qui fuerit in Ecclesia initium sacerdotij noui testamenti, & idem imago Christi veri sacerdotis in aeternum. Christus autem non est imago archetypi, sed ipsum archetypum, quod in calo tatum est facie reuelata. Christi verò velata facie in Eucharistia sub specie cibi, non fuit vmbra Aaron, sed agnus Paschalis & māna. Sed persequamur reliqua, sequitur enim in tuis cauillationib. quod aut addis, oportere, ut Christus aliquē suo loco constituerit, per quem regnet, cum per se non regnet in terris, hoc verò est ἀπολόγον quomodo enim in suis regnat Christus? an non virtute sui spiritus operantis per Euangelij prædicationem? inde enim hæc præstantissima huius regni effecta apud Paulum, iustitia, pax, gaudium in spiritu S. quæ omnia Christus per se, & solus præstat. Cum igitur regnum Christi spirituale sit, & perpetuo ipsius spirituali præsentia fruamur, quemadmodum ipse promisit his verbis, ecce ego vobiscū sum vsque ad consummationem seculi, non tantum absurdum est, sed etiam blasphemum, dicere, regnāti Christo tanquam absenti aliquem in terris substituendum esse: & paulò post, fateor quidem, inquis adhiberi homines ad prædicandum Euangelium & ad cætera obeunda, quæ ad ministerium euangelicum pertinent, quos idcirco Paulus ait esse legatos Christi, sed tamē ille solus regnat, solus animos nostros flectit, solus in cōscientijs nostris dominatur. Neque confundendum est externum ministerium cum interiori & spirituali regno Christi. Totus conuersus es in vaniloquium, volens esse legis doctor, ut de alijs

de alijs tui similibus scripsit Apostolus: ex parte etiam prophetas Antoni, ut falsius decipias eos, qui te legunt, ad exemplum satana, qui vera etiam cum falsis commiscet, ut lateat, quos fallere cupit & studet. verum est, Christum virtute spiritus sui regnare, in quibus regnat, ipsum solum dominari in conscientijs, addamus nos, quod B. Petrus ait, sumtum ex editione LXX. Prouer. 3. ideo regnare in conscientijs solum, quia solus Deus superbis resistit, humilibus autem dat gratiam. verum item est, effecta regni Christi esse apud Paulum iustitiam, pacem, & gaudium in spiritu sancto, & hac Christum per se solum prestare. addere debuisti tanquam Dominum & auctorem: alioqui a nobis requirit, ut operemur salutem nostram, & spiritu ambulemus. illud etiam verum est, nos perpetuo spirituali Christi praesentia frui posse: addendum erat, quantum humana infirmitas pati potest. Verum quoque est, non esse confundendum externum ministerium cum interiori & spirituali regno Christi, vera sunt ista, quis contradicit Antoni? quis ignorat, quod Paulus ait, itaque neque qui plantat est aliquid, neque qui rigat, sed qui incrementum dat Deus. At quomodo his veris sumptis efficitur, non esse vnum Christi Vicarium, qui vniuersae ecclesiae Catholicae, quae regnum Christi est, externae, & adiutores, id est, visibiliter praesit? de quo tecum & cum Protestantibus disceptamus? immo ex ijs, quae tu concedis hic, nesciens quam vim habeant, sequitur, quod contendimus, vnum primum legatum Christi esse in Ecclesia, & te committere, quod nobis falsò obijcis, te inquam, externum ministerium cum interiore & spirituali regno Christi confundere. Probemus, quod dicimus, ne tuo more dicamus tantum. fateris adhiberi homines ad praedicandum Euangelium, & ad cetera obeunda, quae ad ministerium euangelicum pertinent. inter illa cetera primum est ministerium pascendi oves Christi, idque in primis ad ministerium euangelicum pertinet. hoc autem ministerium cum in multos ministros partitum sit, ita ut a singulis pars pro portione gregis commissi teneatur, prouisum est à S. Apostolis, & eorum canone 34. magna ratione, & necessitate sancitum, ut in singulis prouincijs essent singuli Metropolitanis, qui essent de suis Prouincialibus Episcopis solliciti, & eis praefessent, eosque in vnitatem Ecclesiae & fidei continerent; & ut in maioribus urbibus essent Patriarchae, qui de Metropolitanis curam gererent. Quaro abs te nunc, Ecclesia ista, in quibus Episcopi, Archiepiscopi, & Patriarchae ministerium exercent, sunt ne visibiles? quid nisi siquidem earum praesides visibiles sunt, erit igitur tota ecclesia, quae ex istis ceu ex partibus constat, visibilis: & hoc quoque dabis. Rursus quaro, unde habet ista tota Ecclesia in tot Ecclesias & eorum Episcopos partita, ut vna sit? ut enim vnaquaeque Ecclesia Metropolitana ab vno suo particulari Metropolitano vnitatem suam habet, tanquam ab origine vnitatis suae, cum sit alioqui ex multis Ecclesijs constituta, & Ecclesia Episcopi quamuis

Quomodo
Antonius
ex parte
prophetat
commiscens
falsa
cum veris.

Quomodo
ex ijs, quae
ab Antonio
sumpta sunt,
sequitur vnum
primum legatum
Christi esse in
Ecclesia, &
Antonio
externum
ministerium
cum interiore
confundere,
quod
adversario
obijciebat.

multa loca habeat, vna est propter vnum Episcopum suum, & Ecclesia patriarchica quamuis multas Metropolitanas Ecclesias habeat, vna Ecclesia est, cuius vnitatis origo patriarcha vnus est, sic tota Ecclesia, quæ ex omnibus mundi Ecclesijs constat, non potest esse vna, nisi ab vno rectore initium vnitatis capiat, vt antea & quidem autore Cypriano non semel dictum est. Quare si fatearis adhiberi homines ad cetera, quæ ad obeundum ministerium euangelicum pertinent, esse autem vnitatem in Ecclesia non solum ad ministerium euangelicum pertinet, sed necessarium est; est igitur adhibendus vnus homo, à quo tota Ecclesia capiat vnitatis originem. At hac tota Ecclesia vna, & visibilis, regnum Christi in Ecclesia, nominatur & est. Est igitur ad regnum Christi in Ecclesia, vt vnum sit, adhibendus vnus homo. Ratio connexi cogit te Antoni,

Quomodo
cōuincitur
ratione cō-
nexi, vt Ec-
clesia sit v-
num regnū
Christi spi-
rituale, ad-
hibendum
esse vnum
præsidem
visibilem.
Quomodo
si corpora
fidelium, &
sacramēta,
& ministri
sub aspectū
cadunt, ca-
dat etiam
Ecclesia ac-
cessit sit.

vt qui superius dedisti, des etiam inferius. Quod verò dicis, nos confundere exter-
num ministerium cum interiori, in te hoc dixisti verè, quod nobis affingere
voluisti, amabo, quis confundit duo quæpiam; qui alterum eorum ab altero se-
parat? an qui alterum cum altero cōmiscet? rogo te Antoni, putas ne pertinere
corpora fidelium ad regnum Christi visibile, an non? non credo negabis, ne vi-
dearis negare corpora & animas sacramētis Christi visibilibus in Ecclesia, quæ
est regnum eius, sanctificari ad emundationem conscientie, & regenerari simul
cum animis in spem viuam per resurrectionem Iesu Christi, quod fieri non po-
test, nisi in Ecclesia, quæ cernitur. si pertinent, consequens est, vt si corpora sunt
visibilia, & sacramenta sunt visibilia, & ministri sunt externi, & visibiles,
quamuis virtus sacramentorum non sit corporea, sed spiritalis, & potestas
ministeriorum in corpora & animas, spiritalis quoque sit, & ab spiritu Dei
tributa, Regnum ipsum externum quoque sit & visibile, simul & spiritua-
le, tum quia bona eius non sunt temporalia & terrena, tum quia potestas
huius regni non ad custodiam corporum tantum, vt potestas regni secularis
pertinet, sed ad custodiam corporum & animarum, cui præsunt ministri Ec-
clesie in regno Christi, vt custodiantur per fidem virtute Dei in salutem para-
tam reuelari in tempore nouissimo. Huiusmodi regnū Christi externum, simul
& spirituale, quod in Ecclesia Catholica per cunctum orbem iuxta promissio-
nes à Deo patre filio suo de semine Dauid factas, aut tu tollis, & scripturas ne-
gas; aut si non tollis, externum regnum Christi cum isto tuo inuisibili, quod ex-
tra celum ponis, confundis. Deinde quod Dominus promisit, inquiens, ecce vo-
biscum sum vsque ad consummationem seculi, quod tu protulisti ad probandum
regnum Christi non esse visibile, quia hic præsentiam spirituales promittat, vel
hic locus scripture solus errorem tuum cōuincit. interrogabo te vnum verbum,
responde mihi, cum hoc dixit Apostolis, promisit se futurum esse cum eis tantum
vsq; ad consummationem seculi? negabis tu quidem hoc, & rectè, non enim vs-

Quomodo
vel hic loc,
solus Euan-
gelij, ecce
ego vobiscū
sum, &c. et
roron An-
tonij con-
uincit.

que

que ad consummationem seculi permanere poterant Apostoli; promisit ergo futurum esse cum eis, & cum successoribus eorum, (successores enim vnum sunt cum ijs, in quorum locum succedunt, vt antea docuimus, ne eadem repetam) et cum ijs, qui doctrina eorum & memores, & seruatores futuri essent. sic enim Apostolica constitutio locum hunc Euangelij interpretatur in extremo capite libri septimi Clem. Rom. igitur vbi non sunt successores Apostolorum, qui sunt Episcopi, ibi non seruatur doctrina Apostolorum, ac proinde Christus non est spiritualiter cum eis. homines igitur, vt tu loqueris, adhibendi sunt non solum ad predicandum Euangelium, & ad alia ministeria, vt tu fateris, quæ ad ministerium euangelicum pertinent, sed ad presentiam Christi spirituales scilicet successores Apostolorum. Regnum ergo spirituale Christi non potest consistere, quin simul sit externum, ex quo fit, vt cum Ecclesijs Protestantium, & Confessionistarum non sit spiritualiter presens, quia successores Apostolorum non habent, & in eis successorem B. Petri qui est exordium vnitatis Ecclesie, sicut fuit Petrus. Quod si spiritualiter cum eis presens non est, non regnat igitur spiritualiter cum eis, idque, quia non regnat simul externe, id est, per successores Apostolorum cum quibus promisit se futurum usque, ad consummationem seculi, illis enim potestatem ligandi & soluendi dedit, & ministerium predicandi euangelium, & gubernandi regnum Christi, ita tamen, vt vnus solus esset in eis primus, vt omnes Ecclesie vna Ecclesia, vnumque regnum Christi fierent. quod fieri non poterat, immo nature repugnabat, nisi vnus vni regno presideret, qui reliquos presides partium singularum secum in vnum colligeret, & connecteret, qui esset primus Vicarius Christi, alioqui minister tantum in regno eius, nihil commune habens in potestate spirituali cum regibus gentium, aut etiam cum regibus Christianorum secularibus, quorum potestas merè secularis est, & ex nulla parte spiritualis, neque ad animas pertinens. Quod quidem cum Confessionistarum magistri non intelligant, neque discernant, ad negandum regnum Christi in Ecclesia, cui successor Petri præest, continuo fatue & fallaciter obijciunt illud, reges gentium dominantur eorum, vos autem non sic, &c. sed pergamus ad aliam cauillationem Antonij Sadeelis ridiculam.

Quomodo regnum spirituale Christi non potest extra celum consistere, quin simul sit externum, visibile & est Ecclesia visibilis.

Quomodo fatue & fallaciter ad negandum regnum Christi in Ecclesia continuo obijciunt heretici illud in euangelio, reges gentium dominantur eorum, vos autem non sic.

CAPVT IIII.

Scripseram sic libro meo priore c. 3. Sed videamus adhuc limatius quemadmodum hoc de regno Dauid in Christo impletum est, non enim per se Christus regnat in terra corporaliter. Iesus namque in quem nunc, sicut ait B. Petrus, non videntes credimus, assumptus est à nobis in calum, donec sic iterum veniat in secundo aduentu, quemadmodum discipuli viderunt eum euntem in calum, regem rursus de caelo tantum regnat.

gnat, non enim in calo, & non in Ecclesia, quæ in terra est, implet Christus vmbas veteris testamenti. Hæc ego, quæ quia aliter eludere non potuisti, ad ea, quæ Christus virtute sua in regno suo spiritali, quod in terra habet, operatur, te cauillatoriè transulisti, quasi nos illa negaremus. itaque illa mea in hanc formam tuam transfudisti inquit, Hæc verò Petri verba nobis Turrianus imprudens subiecit. licet, inquit, Christum nunc nō cernatis, tamen credentes exultatis gaudio ineffabili & glorioso I. Pet. 1. Ecce igitur quomodo corporalis Christi absentia non impedit præclarum hoc effectū regni Christi, nempe ineffabile gaudium, quo animæ nostræ perfunduntur, vbi semel oculos fidei in eum defiximus. quis tibi hoc negat Antoni? aut si nemo negat, contra quem sic disputas? si enim contra me disputas, quod negare non potes, nisi insanire potius fatearis, hæc est vis tuæ argumentationis contra me, Corporalis absentia Christi non impedit, quo minus in regno suo spiritali, quæ est Ecclesia, virtute sua operetur. igitur regnum eius non est visibile. de hoc enim disceptamus, in quo tu negas impleri vmbas veteris testamenti, & esse in eo imaginem celestium, vtrumq; contra scripturam Pauli Apostoli, & contra sententiam veterum scripturæ interpretum, vt ante demonstratum est. vbi probasti, ex eo quod sumpstisti, quod nemo negat, sequi, regnum Christi in terra inuisibile ratum esse? simili argumentatione probabis nullos esse legatos Christi in terra, quos tu paulò antè dedisti, & in eis Christum esse visibilem concessisti. At non impedit corporalis absentia Christi, quin operetur, vt tu dicis, virtute sui per ministerium eorum. ergo cœtus eorum, & ministratio siue legatio est inuisibilis. cur nō potius dicis, sicut nouus quidam Democriticus Theologus, non esse, qui videantur, id est, legatos, siue ministros, siue superintendentes, quos esse dicunt confessionistæ, sed apparere, vt Democritus aiebat de rebus omnibus. sed quia tu prius ad respondendum accessisti, quam intelligeres, vt in te conueniat, quod ait Salomon in Proverb. cap. 18. qui respondet verbum, priusquam audiat stultitia est ipsi, & opprobrium: exponendum est explanatus, quod dicimus, ne alios fallas quasi tu quod dicimus, intelligas. Apud nos nō dicitur Ecclesia Christi regnum Pontificis, neq; Pontificium, neq; nos vocamur Pontificij, vestra est ista nomenclatio tota insidiosa & malitiosa. Ista est hereticorum cōsuetudo, vt S. Athanasius in quest. ad Antiocham principem notauit, quorum fides ab hominibus nomen accepit, vt à Marcione dicerentur Marcionistæ, ab Arrio Arriani, & à Lutherò Lutherani, siue à confessione edita in conuentu Augustano, & nata anno 34. Confessionistæ. Istorum fides, quia humana est, ab hominibus nomen accipit, nostra fides, Christi fides est, quam sancti Apostoli per cunctum orbem prædicarunt, & omnes mundi Ecclesia tenent, & vnanimis profitentur. Pontifex non

Quomodo
hereticorū
sit vocare
Ecclesiā re-
gnum Pon-
tificis, & vo-
care Catho-
los Pontifi-
cios.
Quomodo
fides Luthe-
ranorum, vt
humana est,
ita ab homi-
ne nomen
accepit.

Luthero Lutherani, siue à confessione edita in conuentu Augustano, & nata anno 34. Confessionistæ. Istorum fides, quia humana est, ab hominibus nomen accipit, nostra fides, Christi fides est, quam sancti Apostoli per cunctum orbem prædicarunt, & omnes mundi Ecclesia tenent, & vnanimis profitentur. Pontifex non

rex non dominatur fidei, sicut Apostolus de se ad Corinth. scripsit, non quia dominamur fidei vestra, sed adiutores, inquit, sumus gaudij vestri. nam fide stas. Lutherus dominatus est fidei vestrae, qui fecit, ut relicta fide, qua Patres vestri stabant, fidem aliam à se introductam, quam omnes Ecclesia Catholica. rum per vniuersum orbem anathematizant, acciperetis nomine auctoris insignitam, vnde Lutherani vocati estis, et si vos iam huius nominis pudet, quod quidem nisi cum fide Lutheri nunquam deponere poteritis. Custodie huius fidei Christi, vnde Christiani primum Antiochia oraculo diuina vocati sumus, & in sempiternum vocabimur, & non Pontificij, ut vos vocatis nos, singuli Episcopi praesunt, & in eis vnus primus; ut ad vnam B. Petri sedem, ut Iulius Pontifex ad orientales Episcopos scripsit, vniuersalis Ecclesiae cura confluat; & nihil usque à suo capite dissideat. Ut autem intelligas, quale sit istorum in regno Christi, id est, in Ecclesia ministerij, quod te ignorare video, scito sic in Ecclesia nostra doceri, omnia, quae ministri Ecclesiasticè & canonicè faciunt, in nomine Christi facere. Christus enim est omnis gratiae auctor, virtus, & potestas eius, non est in ministros partita, ita ut eos habeat socios sibi aequales. Non enim κατὰ χάριν sanctificat, ut quidam haeretici de spiritu sancto aiebant, in quos sanctus Athanasius scripsit. Hoc enim ministrorum est, sed virtute propria & οὐ κατὰ χάριν sanctificat; ministri autem ministri tantum sunt, τὴν δέξιν ὑπαρχόντων, ut idem Athanasius ait, id est, ministerium implent, quo opus est, & quod à Deo secundum gratiam acceperunt. est enim charisma. Vide nunc quam bene ex effectibus Christi, quos corporalis eius absentia non impedit, ut dixisti, argumentatus fueris contra regnum Christi visibile. Nescio quierunt tam nari obesa, qui non cauillationes tuas crassissimas olfaciant, nisi qui forte eadem cacitate affecti erunt. Aliud ridiculum statim subiunxisti. Diceret autem, inquit, Petrus, si quidem vera nobis narret Turrianus, se Christi absentis praesentiam supplere, & regnum in Ecclesia visibile exerce- re, sed absit, ut illud dicat. Dixi iam, apud nos nemo sic loquitur, nemo dicit Pontificem regnare, aut exercere regnum. Tua sunt ista voces ex inuidia, ex ignorantia, ex calumnia profectae. Nemo item dicit suppleri in Ecclesia praesentiam Christi absentis à ministris. suppleri enim dicitur, quod deest, nihil autem deest Christo, qui per ministros suos, quos continuit, operari, id est, per ministerium eorum, quod illis dedit, & in illis & per illos, quia ita illum decebat, & nobis necessarium erat, voluit audiri, videri, & honorari, sicut ipse dixit sanctis apostolis, qui vos audit, me audit; qui vos spernit me spernit, sicut vos Christum spernissetis cum episcopos successores Apostolorum repudiassetis. Postremo ut caput responsionis tuae mendacio clauderes, sic ais. Postremo hoc loquendi genus repetitum à Turriano Christum regnū suum vel in ecclesiam

Quomodo
Lutherus
dominatus
fuerit fidei
Germane-
rum.

Quomodo
virtus, & po-
testas Chri-
sti non est
in ministros
partita.

Quibus ver-
bis Antonis
ridiculis, &
dixit vi-
tatur non in-
telligens
quid dicat.

M

vel in

„ vel in Pontificem Romanum transtulisse, blasphemia non caret.
 „ nam, inquit, Paulus oportet eum regnare vsquequo omnes inimi-
 „ cos subiecerit pedibus eius, tunc autem tradet regnum Deo pa-
 „ tri, cum aboleuerit omne imperium, potestatem, & virtutem.
 „ 1. Corinth. cap. 15. Rogo vos, quicumq; Antonium legitis, vt interrogetis eum,
 „ vbi ego scripserim Christum regnum suum in Ecclesiam, vel in Pontificem Ro-
 „ manum transtulisse? vt si locum nō indicauerit, certum & exploratum habea-
 „ tis, mentitum esse, siue per malitiam, siue per ignorantiam: iudicet eum Deus.
 „ Ego in libro meo hac scripsi de translatione in regnum Christi: quæ tu Antoni,
 „ quia vel deprauasti, vel non intellexisti, in mendacium transtulisti. In hoc igitur
 „ regnum spirituale ac sacerdotale Ecclesia Catholica transtulit Rex cele-
 „ stis ex semine Dauid, idemq; sacerdos secundum ordinem Melchisedec regnum
 „ Dauid; quod, vt dixi, translatum in regnum spirituale idem Rex celestis &
 „ Princeps Pastorum regnat nunc, & vsq; ad consummationem sæculi regnabit in
 „ Pontifice, Rege sacrorum, & spirituali, ac primo pastore. Subiunxi postea, sed
 „ recitemus, quæ de hac re S. Epiphanius in hæresi 29. contra Nazoræos erudi-
 „ tissimè scripsit, vt intelligat Andreas et Lypsica Academia, qd ecclesia illius tem-
 „ poris doceret. existimant (inquit Epiphanius) nonnulli, nō esse hoc impletum,
 „ dicimus tamen, vt res habet. Nullum enim verbum scriptura sancta decedit.
 „ Thronus namq; Dauid, & regale solium est sacerdotium, quod in Ecclesia san-
 „ cta est, quam quidem dignitatem regiam, & sacerdotalem Dominus in vnum
 „ copulauit, & Ecclesia sancta donauit, translato in eam Throno Dauid, qui vsq;
 „ in seculum non deficiet, & paulò post idem Epiphanius, translato solio regali
 „ in Christo ad Ecclesiam: & paulò post, manet enim Thronus eius, Christum di-
 „ cit, & regni eius non erit finis, sedetque super Thronum Dauid, cuius regnum
 „ transtulit: & ipsum vna cum summo sacerdotio seruis suis summis Pontificibus
 „ ecclesia catholica largitus est. Hactenus S. Epiphanius. Hæc tu caute dissimula-
 „ sti, quia in eis cauillari neq; potuisti, nec ausus es commentus tamen es menda-
 „ cium in me, quod tuos latere posse putasti. Repetam iterum mendacium tuum,
 „ „ si te forte, aut tuos tui pudeat. Postremo hoc loquendi genus repeti-
 „ „ tum à Turriano, Christum regnum suum vel in Ecclesiam, vel in
 „ „ Pontificem Romanum transtulisse, blasphemia non caret. nam,
 „ „ inquit, oportet eum regnare vsquequo inimicos subiecerit sub pe-
 „ „ dibus eius, &c. Hoc tu mendaciū subiecisti. genus autem loquendi, vt verbis
 „ „ tuis utar, ab Epiphanio sanctis, & in diuinis literis eruditissimo repetitum, hoc
 „ „ est, Thronum, siue regnum Dauid in Ecclesiam transtulit Christus. Si sciebam
 „ „ non esse idem, transferre Christum regnum suum in Ecclesiam, vel Pontifi-
 „ „ cem, & transferre regnum Dauid in Ecclesiam vel in Pontificem malitosum,

¶ 76.

Antonij
mendacium
manifestū.

& veteratorum mendacium fuit; si nesciebas, leuius crimen, & ad ignorantiam tuam referendum est. siquidem ignoras, quod transfertur, non remanere, sed id, in quod translatum est. sic legis translatio, & sacerdotum veteris facta est et videtur Paulus in epist. ad Heb. eo genere loquendi, sicut nunc Epiphanius, cui tu non ausus es respondere, cum te manifestè refellat illis ipsis verbis, quæ ego in libro meo recitavi, & paulo antè repetiui, & tertio repetam. Manet enim, inquit, Thronus eius, Christi scilicet, & regni eius non erit finis, sedetq; super Thronum Dauid, cuius regnum transtulit, & ipsum scilicet regnum suum, in quod transtulit regnum Dauid, vna cum summo sacerdotio summis Pontificibus ecclesie catholice largitus est. En Antoni, Christus tanquam Dominus sedet super regnum suum spirituale, quod est in ecclesia, in quod transtulit regnum Dauid temporale, & hoc regnum dedit summis Pontificibus, tanquam ministris summis regni. Est igitur regnum Christi in ecclesia visibile, siquidem ministris visibilibus illud dedit eis τοῖς ἱερεῦσιν τὸ ἐκκλησιαστικόν, vt verbis Pauli in epist. ad Rom. c. 15. utar. Hinc intelliges, quod Dominus in euangelio s. Apostolis dixit, & tu paulo antè ad negandum regnum Christi visibile obiecisti, non intelligens quid obijceres, reges gentium dominantur eorum, vos autem non sic, & quæ sequuntur. Admonuit enim, in regno suo futuros esse Apostolos & eorum successores δεικνύοντες, id est, ministros: sic se appellat Apostolus non sicut in regno seculari, in quo reges non sunt ministri, sed Domini, inter ipsos tamen vnū ceteris maiorem futurum esse alioqui ministrum, non enim mentitus est Dominus, cum dixit apud Lucam, qui maior est in vobis, & c. quod enim obscurius Matthæus dixerat, quicumq; voluerit inter vos maior fieri, & c. clarius Lucas, qui maior est in vobis. scio me hoc ipsum alibi annotasse, sed nō piget eadem, cū necesse est, iterare, sicut scriptura & sancti Patres in libris suis solent. Prosequamur reliqua. Quare, inquis, vt finem faciamus, ex ijs, quæ ante exposita sunt, confectum esse arbitramur, principatum pontificum nullo modo esse similem regno Christi, quod Christus ipse professus est non esse ex hoc mundo Ioann. 18. Desine igitur Turriane regiam illam ac etiam plus quàm regiam Pontificum maiestatem, terrenum splendorem, fastum, pompam, illecebras, delicias: alia prætermitto, & quidem libens, desine inquam illa omnia cum regno Christi tanquam tenebras cum luce comparare. Vbi ego illa, quæ fingis, cum regno Christi comparavi? Indica locum ijs, qui te legunt. Vt si non indicaueris, sciant te mentiri, vt eos decipias. Proximè sinxisti, hoc genus loquendi à Turriano repetitum esse, Christum regnum suum in Ecclesiam, vel Pontificem Rom. transtulisse, conuici mendacium tuum, et ostendi, genus loquendi à s. Epiphanio repetitum, regnum Dauid transtulisse Christum in regnum suum,

Quomodo mendacium Antonij vel ex malitia, vel ex ignorantia profectum est. Quomodo Antonius non est ausus respondere Epiphanio à quo refellitur.

Quid domini apostolos admonuerit, cum eis dixit, reges gentium dominantur eorum, vos autem non sic.

Antonij mendacium manifestum.

Quomodo
non nos, sed
Antonius
regnum Chri-
sti quod spiri-
tuale est, cum
terreno com-
parat.

Quomodo
quod Domi-
nus in Eu-
angelio Lu-
cae dixit A-
postolis, qui
maior est in
vobis pro-
pter Petrum
dixit, & va-
de id ceteri
Apostoli
intellexe-
runt.

suum, nunc eiusdem auctoris testimonio posterius mendacium tuum conuincor.
ibidem enim legisti regnum Christi esse sacerdotium, quod in ecclesia sancta est.
hoc sacerdotium, id est, Regnum Christi cum spirituale sit, & diuinum, cum
terrenis istis, quae tu dicis, comparari non potest. vos illud comparastis cum laico
sacerdotio ex baptismo. siquidem hoc contenti, sacerdotium secundum ordinem
Melchisedec ex ordinatione sacra repudiastis, et Domini nostri gratiam in po-
testatem secularium transulistis: gratia enim est, & sic ab Apostolo in ordina-
tione Timothei vocatur, sacerdotium episcoporum, quibus vos quia caretis, Re-
gnum Christi apud vos esse non potest. Quod autem dicis regnum Christi non
esse ex hoc mundo, ut Dominus dixit, ita est, Antoni. sacerdotium enim quod
est regnum Christi in ecclesia, ut modo dixi, gratia est, quam solus Deus dat
per ministerium à Christo institutum, & à sanctis Apostolis ecclesiae Catholicae
per omnes mundi regiones diffusa, & propagata traditum. quod vos, ut iterum
dicam, & dicendum est sapius, non habetis. Desine igitur Antoni decipere tuos
Confessionistas. nos enim principatum Pontificis, non in splendore, in pompa,
in diuitijs, in maiestate, & in reliquo cultu extrinsecus adhibito constituimus,
ut impiè, & inuidiosè fingis, sed in sacerdotio caelesti, quod est spiritus S. charis-
ma, quod licet vnum est, & vnius dignitatis in omnibus episcopis, non tamen
est omnium aequalis potestas, quin potius, ut Archiepiscopi, siue Metropolitani,
maiores sunt, quam episcopi, sic omnibus maior est successor Petri, sicut inter
sanctos Apostolos Petrus fuit maior, sicut Dominus proprio vocabulo maioris
in euangelio vsus planè significauit eisdem ipsis Apostolis, qui statim intellexe-
runt, de quo diceret, cum dixit, qui maior est inter vos, sit sicut minister vester.
audierant enim vni Petro dictum esse nominatim, Tu es Petrus, & super hanc
Petram aedificabo ecclesiam meam, ut illud statim, Tibi dabo clauis regni calo-
rum, &c. Vide Antoni, quid Magnus Leo sexcentorum Episcoporum synodi
Calcedonensis praenotio celebratus in epist. 84. ad Athanasium Thess. scripsit,
quibus cum sit dignitas communis (Episcopus dicit, & sic legendum est in epist.
Iulij ad orientales, vnde haec Leo transcripsit) non est tamen ordo generalis,
quoniam & inter beatissimos Apostolos in similitudine honoris fuit quadam
discretio potestatis, & cum omnium par esset electio, vni tamen datum est, ut
ceteris praemineret, & quae sequuntur. Quod B. Cyprianus dixit, hoc erant vi-
tig, & ceteri Apostoli, quod fuit Petrus, pari consortio praediti, & honoris &
potestatis (in electione scilicet) dixerunt postea Iulius, & eum secutus Leo Ma-
gnus, & cum omnium par esset electio, id est, cum in electione aequali honore
& potestate praediti essent, tamen vni datum est, ut ceteris praemineret. Non
enim aliter vnum sacerdotium, & vna ecclesia monstrari, & esse poterat, nisi
exordium ab vno primo, & solo inciperet; hoc est, quod Cyprianus prius dixerat,
scilicet.

sed exordium ab unitate proficiscitur, ut ecclesia una monstretur. Vestra igitur ecclesia non est una cum Catholica, quia non potestis monstrare ab unitate proficisci, siquidem unum primum visibilem praesidem ecclesiae, & unam ecclesiam visibilem negatis. quod aut non est visibile, monstrari non potest. Habes Antoni in quo principatum pontificum, ut tu loqueris, constituamus: honor, decus, splendor, maiestas, & pompa ista, quam inuidioso vocabulo nominas, & cultus omnis, ac reuerentia, quae illi adhibetur, non ad fastum, ut inuidi, & obrectatores heretici dicunt, pertinent; sed in primis ad gloriam Christi, & honorem in ministro eius summo pertinent. Atque ita esse, licebit tibi experiri, si quando Romam voles venire ad explorandum totam hanc rem, quam in crimen vocas. Finge te pamosum, egentem, cupientem audiri à Pontifice, siue publice, siue priuato, explorabis à nemine submoueri, sed admitti ad eum placido & humano vultu, ut ministrum Christi decet. Sed caue, ne praesentiat & olfaciat Pontifex simulationem tuam & hereticam obstinationem, non erim magis dissimulabit Pontifex tuam simulationem, quam Paulus Elimam, cum volebat auertere Sergium Paulum Proconsulem à fide. Nescio an Petrum, & Paulum crudeles, tyrannos, & homicidas appellare audebis, ut soles in eadem causa pontifices. Quid enim refert sic, aut secus punire, modo iuste puniat, qui punit? ut autem ad splendorem, quem tu in honorando pontifice accusas, redeam, quia intelligebat sancti Apostoli, quam esset Deo gratus honor, qui episcopis adhibetur, et quam vtilis populo, prudentissime tradiderunt, quod usque in hodiernum diem religiosissime in ecclesia Catholica seruatur, ne in paruis ciuitatibus episcopus ordinatur; ne vile eorum nomen fieret. Hoc à B. Petro institutum esse testatur Clemens Rom. In parua enim ciuitate parum honoratur ecclesia, in maiore magis. Est autem honor & splendor ecclesiae, honor & splendor episcopi sui; & honor atque splendor episcopi, ecclesia sua honor & splendor. Inde factum est, ut quia apud vos ecclesia honore suo, & splendore spoliata sunt ab ijs, qui earum bona, praedia, castra, & possessiones alias, quae illis pie à maioribus vestris donata fuerant, abstulerunt, factum est inquam, ut iusto Dei iudicio, earum pastores honore, & omni splendore careant. non enim duplici honore digni sunt, ut Apostolus dicit dignos esse eos, qui bene praesunt presbyteri, sed ne simplici quidem honore, immò nullo, quia neque presbyteri sunt, sed merè laici, ac seculares, quia non sunt ab episcopo ordinati. Desine igitur Antoni, desine accusare honorem, & splendorem Episcopi Romani, qui ei communis est cum ceteris episcopis, qui in ecclesijs suis proportionem honoris, et splendoris ecclesiarum suarum honorem ferunt, & splendorem habent; episcopus verò Rom. maiorem, ut eum, & ecclesiam vniuersam, cui praest, decet; & ut per in Deum Imperatores, et reges pro sua in Deum pietate, & in ecclesiam largitate decere voluerunt. De delicijs &

Quomodo ecclesia Protestantium testimonio Cypr. non sit una cum Catholica. Quomodo Antonius, si velit experiri possit non pertinere ad fastum Pontificis, quod dicit, & in crimine ponit.

Quare traditum ab Apost. fuerit, ne in parua ciuitate Episcopus ordinaretur. Quomodo splendor & honor episcopi, splendor & honor Ecclesiae eius sit: & vicissim splendor & honor Ecclesiae, splendor & honor Episcopi.

Quomodo iusto Dei iudicio factum sit, ut in Ecclesijs Protestantium nullum splendorem neque honorem ministri earum habeant. Vnde maior splendor Episcopi Romani extitit.

illecebris, quas dicis, & de nescio quibus alijs, quæ te dicis libentem prætermittere, quia mera dicacitas, & maledicentia est, ex odio in sedem Apostolicam profecta, nihil est respondendum. Veniet dies, quando tu, qui contra verbum

Quomodo
Antonius
non solum
alienū ser-
uum contra
verbum Do-
mini iudi-
cat, sed sum-
mum Chri-
sti ministru,
iudicandus
ipse in die
Domini.
Locus Za-
charie de
Christo cō-
tra Iudæos,
& Iudaizan-
tes.
Locus Za-
charie de
regno Chri-
sti in Eccle-
sia visibili
per cūctum
orbem di-
stata.

Domini non solum alienum seruum, sed summum Christi ministrum iudicas, iudicaberis, tamen si hanc etiam rem explorare poteris, sicut de fastu, quem finxisti, dixi. Veni Romam, & videbis, si volueris, quàm delicata sit mensa Pontificis, & quam opiparè, & pontificiè prandeat, & cœnet, ut Boquinius Vitur-
gus Zuinglianus, cui nuper respondi, obijciebat, qui magis mimographus, quam Theologus mihi videtur, tui simillimus. Non dissimulabo hic quod ad accusa-
tionem splendoris pontificij adiunxisti locum Zachariae, comparans humili-
tatem Christi, veri regis cum splendore Pontificis in regno Christi, quod ne-
gas visibile esse: & quia de Christo fateris accipiendum esse, quod Prophe-
ta dixit, ecce rex tuus venit tibi iustus, & saluator ipse pauper, & ascendens
supra pullum asinae, & quidem rectè, sicut Evangelista nobis interpretatus est
contra Theodorum Mopsuestiæ, & Iudæos & Iudaizantes, qui de Zorobabe-
le accipiunt, consequens est, ut quod statim sequitur, de regno Christi visibili
accipiendum esse fatearis, & disperdam quadrigam ex Ephraim, & equum de
Hierusalem, & dissipabuntur arcus belli, & loquetur pacem gentibus, & pote-
stas eius à mari vsq; ad mare, & à fluminibus vsque ad fines terræ. Si hoc re-
gnum Christi, de quo hic prophetat Zacharias, non est visibile, quorsum atti-
nebat fines, & limites describere? aut si limites, & fines videri possunt, quo-
modo quod ipsis limitibus circumscriptum est, non est visibile? Simile est illud
quod legimus, postula à me, & dabo tibi gentes hereditatem tuam, & posses-
sionem tuā terminos terræ. In septuagesimo quoq; primo Psalmo sub persona Sa-
lomonis, & dominabitur, inquit, à mari vsque ad mare, & à flumine vsque ad
terra terminos.

CAPVT V.

Adiungis deinceps duas quas vocas, ἀντιφάσεις plenas impietate
& blasphemia. Sic enim ait; Itaque superioribus omnibus
erroribus hanc certissimam veritatem opponamus, hoc
est novi testamenti proprium, ut contineat expressam imaginem
earum rerum, quæ in cælis sunt (affirmante Turriano) atqui tantū
abest, ut regnum pontificium sit imago expressa regni Christi, ut
potius sit illi planè contrarium, quandoquidem regnum Christi
cæleste, & spirituale est; regnum autem pontificium terrenum est,
ergo regnum pontificium ad nouum testamentum, & ad eas res,
quæ in cælo sunt, non pertinet. Aduertite Confessionista, quemadmodum
vester patronus semper vos verbo regni Pontificij, quo insidiosè vitur, decipit.
Sed, ut

sed, ut eū Socraticis interrogationibus ex insidijs istis extrudamus, percunctemur: cum dicis Antoni regnum Christi, caeleste, & spirituale esse, loqueris ne de regno Christi, quod est in calo, an de regno Christi in terra? Credo, respondes de regno Christi in terra, de hoc enim disceptamus, de quo Apostolus in epist. ad Corinth. scripsit, oportere illum regnare, donec ponat inimicos suos sub pedibus eius, ut tu etiā paulo antē confessus es; inimicos autem non habet Christus in calo, sed in terra. Percunctemur rursus, est ne hoc regnum Christi in terra, quod Deus pater promisit Christo suo de semine Dauid à mari vsq. ad mare, & à fluminibus vsq. ad finem terræ, in quod transtulit regnum Dauid terrenum, quod illi Deus perpetuandum esse promiserat? & hoc etiam dabis, ne promissiones Dei irritas facias. Si rursus adhuc à te queram, hoc regnum Christi in terra, est ne ecclesia ipsa catholica per cunctum orbem diffusa, in qua prædicatum, & auditum, & creditum est euangelium, sicut scriptum est de sanctis Apostolis, in omnem terram exiuit sonus eorum, & in fines orbis terræ verba eorum? & ascensus Christus in celum, accipietis, inquit, virtutem spiritus S. in vos, & eritis mihi testes in Hierusalem, & in omni Iudæa, & Samaria, & vsq. ad vltimum terræ? & quomodo hoc dubitari potest, cum ecclesia tantum sit, in qua Christus regnū suum habet, quia in ea tantum agnoscitur, laudatur, & colitur, & in ea tantum est vera iustitia, pax, & gaudium spiritus S. & salus cum nouo testamento ei data? sicut scriptum est in Esaia, quod Paulus interpretatus nobis est, veniet ex Sion, qui eripiat, & auertat impietatem à Iacob, et hoc illis à me testamentum, cum abstulero peccata eorum: & Dauid, Propter hoc confitebor tibi in gentibus Domine, & nomini tuo cātabo, & iterū, latamini gentes cum plebe eius, & iterū, laudate omnes gentes Dominū, & magnificate eum omnes populi, & rursus Esaia ait, erit radix Iesse, & qui exurget regere gētes, in eum gentes sperabunt. Percunctabor adhuc amplius, audis ne communionem habere nos cum ecclesijs omnium gentium, & omnium gentium ecclesias habere communionem nobiscum? non interrogabo, virum vos omnes ecclesia gentium anathematizant, quia non mirabor, si neges, quis enim sponte testimonium in se dicit? sed nostrā cum omnibus, & omnium nobiscum vbiq. terrarum esse cōmunionem, quomodo negare potes, quod omnes vident, audiunt, sciunt, loquuntur? Nostra igitur ecclesia, cuius fides per vniuersum mundum prædicata est, cui Pontifex Rom. præest, regnum Christi est. Videamus nunc an in hac ecclesia, & regno Christi sit imago regni Christi, quod in calo est. vrgēbo etiā meas percuntationes, credis esse baptismum regenerationis in ea, an non? & hoc concedes, nostra enim ecclesia formam baptizandi, quam S. Apostoli tradiderunt, tenet, & seruat. Quero igitur, induimus Christum nunc in baptismo sacramento visibili, & resurgimus, & adoptamur in filios Dei, &

immor-

Quomodo
Antonius
verbo regni
pontificij
insidiosè ad
decipiendū
vritur.

Quibus in-
terrogatio-
nibus fre-
quēter mo-
re Socratico
repetitis de-
ducitur An-
tonius ad dā-
dum regnū
Christi in
ecclesia no-
stra, quod
sit caelestis
regni ima-
go.

Quomodo
in nostra ec-
clesia est re-
gnum Chri-
sti, & in hac
ecclesia, &
hoc regno
Christi est
imago cele-
stis regni.

Quomodo
blasphemus
est Antro-
nius, & Pau-
li scripturam
negat, ut
antea de-
monstratum
est, cum re-
gnum Pon-
tificium, &
sic inuidio-
se vocat, ne-
gat esse ima-
ginem cale-
stis.

Quo Anto-
nius cauilla-
tur metien-
do.
Quo si eccle-
sia, in qua
est doctrina
Lutheri, re-
gnum Chri-
sti est, con-
sequens est,
ut regnum
Christi in
terra interi-
tū ceperit,
& falsa sint
prophetiae
de eo ipso
regno.

immortales efficiuntur, sicut induemur, resurgemus, adoptabimur, & immortales in futuro saeculo efficiemur? minime respondebis. haec enim per fidem, & typo, & secundum spem fiunt; in futuro autem saeculo re & veritate, cum similes erimus ei. est igitur in his imago rerum futurarum. Similiter concedes esse in hac Ecclesia, & regno Christi non quidem Christum sicut est in caelo sine velo, & imagine, sed cum imagine: habet igitur hoc nostrum regnum, quod est Ecclesia Catholica, quae sub omni caelo est, imaginem earum rerum, quae in regno Christi in caelo sunt. Cum igitur ais regnum Pontificium, quod ita vocas ad decipiendum simplices, & ad commouendum pontifici inuidiam, non esse imaginem regni Christi scilicet in caelo, blasphemias, & Pauli scripturam negas, ut antea copiose demonstraui. Sequitur posterior ἀντιπαρῖς, sic enim vocas. Visibile, inquit, Davidis regnum in Iudaea fuit, & typus regni Christi, ut constat ex verbis angeli Luc. i. à Turriano citatis. Ut autem priscis illis temporibus imperatores Romani Iudaeam occuparunt, & terrenum Davidis regnum ad se traxerunt, atque etiam praefectus Romanus ex sede iudiciali per vim & nefas usurpata Christum verum Davidem condemnauit, & in crucem egit: ita nouissimis temporibus Romani Pontifices Ecclesiam, quantum in ipsis fuit, occuparunt, regnumque Christi ad se transferre voluerunt, & ex illa sede, quam praeter ius fasque usurparunt, puram Euangelij doctrinam, & eius professores, id est, Christum ipsum quotidie damnant, & modis omnibus excruciantur. Qui sunt isti pontifices, quos dicis, qui Ecclesiam, quantum in ipsis fuit, occuparunt? responde, quando occupare coeperunt? & qui prius ante eos iuste possidebant? qui doctrinam vestram puram ante istos, quos occupasse dicis, per omnes Ecclesias docebant? aut quando vos docere coepistis? nunquid ante Lutherum fuit Lutherus? aut potestis probare, sicut Lutherus primus in Germania docuit, sic ab initio omnes Ecclesias mundi accepisse & docuisse? tam obtusos putas tuos, Antoni, ut non facile intelligant, te cauillando mentiri? & mentiundo cauillari? si prius quam nostra, fuit doctrina Confessionistarum tanquam pura & integra, qualem SS. Apostoli docuerunt, doce in quibus Ecclesijs per cunctum orbem extra Germaniam, conseruata est? si enim in nullis est, quia omnes Ecclesia doctrinam Lutheri anathematizant, & Ecclesia, in qua est Lutheri doctrina, est regnum Christi in terra igitur regnum Christi in vniuersa terra, excepta Germania, interitum cepit. Et illa scriptura ac prophetia, quas paulo ante commemoravi ab apost. citatas, et expositas de ecclesia omnium gentium, quae regnum Christi est, falsa erunt. verum hanc tuam ἀντιπαρῖν quomodo Illustris, & potens. D. tuus Landgravius possit refellere, & mendacia tua sine ullis etiam scripturis, sed iudicio tantum, et

ratione

ratione naturali redarguere, & conuincere, quia docui per epistolam nuper editam, non ero longior in confutatione huius tue monstroſæ & impoſſibilis, quæ quam ſis ſubuerſus, & proprio iudicio cõdemnatus, ſatis apertè demonſtrat, & vnde etiam tam acerbum, & inueteratum vobis in Põtiſices Romanos odium, quia ex illa, inquis, ſede, quam præterius faſq; uſurparunt, puram Euangelij doctrinam, & eius profeſſores, id eſt, Chriſtum iplum quotidie damnant; & modis omnibus excruciantos curant. hinc dolor, & lachryma, Chriſtum iplum audeſ vocare primum tue iſtius puræ doctrinæ profeſſorem Martinum Lutherũ heretiarcham, apoſtatã, & ſacrilegum propter inceſtas nuptias virginis Deo cõſecratæ, ex monaſterio nimicẽſi raptæ. Omnipurum, & blaſphemum os, ſi Chriſtum iplum damnat Eccleſia Romana, eam doctrinam, quam Lutherus peperit, damnat, omnes Eccleſiæ, quæ ubique ſunt, Chriſtum damnant. Perijt igitur Eccleſia per vniuerſam terram diſſuſa, ubique amiſſa eſt fides, præterquam in ſynagogis Lutheri. Succurrite Proteſtantes, ne hereditatem ſuam amittat Chriſtus. Poſtremo, quia nihil ſolidi noſter antiſcriptes reperire poteſt, quod obijciat, tendiculas cauillationum vnde cunq; aucupatur. Obijcit mihi quod nõ dubitauerim primatum Pontificum Romanorum, regnum Romanorũ appellare. Reſpondendum etiam eſt ad hoc, ne quid prætermiſſum ſit, & ne aliquid ſuis contra nos dixiſſe videatur, immo ſe potius arguiſſe. Videamus igitur quid Clemens Romanus apoſtolorum diſcipulus libro 5. de conſtitutionibus Apoſtolorum ſcripſerit, eſt tu Antoni, quia tanta antiquitatis auctoritate hic auctor frangit, neſcies, quo te vertas, niſi ad negandum eum. Hunc item Daniel dicit eſſe filium hominis venientem ad Patrem, & omnem iudicij poteſtatẽ, & omnem honorem ab eo accipientem. Item lapidem ex monte ſine manibus exciſum, & factum ingentẽ montem, qui cunctam terram repleuit, dominatum multorum, & multitudinem decorum conſurgentem, vnum Deum prædicantem, & Romanorum monarchiam eligentem. Haftenus Clemens. Hunc locum copioſè interpretatus ſum in meis in eundem Clementem notationibus nuper editis: tranſcribam huc, quæ illic ſcripſi, (eſt mihi moleſtum) propter eos, qui illos libros Clementis ſcholijs, & explanationibus locorũ obſcuriorũ à me illuſtratos non habent, aut non viderunt. Sic enim ſcripſi, ecce Apoſtolica doctrina, quæ interpretatur ad conuincendos Proteſtantes, quãdo, & quomodo impletũ eſt, quod angelus dixit virgini de leſu, & dabit illi Dominus Deus ſedem David patris eius. Hoc enim promiſerat Deus David regi de filio Salomone inquiring, & firmabo regnum eius, & ſtabiliam thronum eius uſque in ſempiternum. Impletum eſt ergo hoc in regno Eccleſiæ. hoc enim eſt regnum Chriſti non temporale, ſed ſpirituale, quia huius regni non ſolum in corpora eſt poteſtas, ſed etiam in animas, quæ eſt poteſtas de celo data, ſicut ipſe Dominus Pilato dixit, regnum meum nõ eſt de hoc mundo.

N

Hoc,

Quomodo
Antonius
Lutherum
heretiarchã
apoſtatã, &
ſacrilegum
ore blaſpho
mo audeſ
facere Chri-
ſtum.

Quale ſit,
quod An-
tonius ac-
cuſat, non
dubiſſe
me primatũ
Romanorũ
Pontificum,
regnum Ro-
manorum
appellare.
Quomodo
Antonius
fractus à
Clemente
Romano
auctoritate
apoſtolice
antiquitatis
neſciat quo
ſe vertat ni-
ſi ad negan-
dum cum.

Ecclesiam Catholicam esse monarchiam Christi quam elegit, & in qua monarchiam ordinavit. Nō decuisse ut Christus in hac monarchia visibiliter regnaret, sed vicarius eius, qui fuit primus beatus Petrus. Quae dicatur monarchia in Ecclesia, & quae monarchia. Quomodo qui negant visibilem monarchiam à Christo Ecclesiae, Catholicae quae regnum spirituale est, praepositum, hi non possunt ostendere completam esse provisionem factam David regi de regno Christi spirituali in terra perpetuando, & in caelum transferendo, quia nunc Christum non videmus oculis corporeis in terra.

Hoc, inquam, est regnum quod Christus regnat in terris de calo secundum humanitatem, in quod transtulit regnum David terrenum. Haec est monarchia Romanorum, id est, Ecclesiae Catholicae Romanae, cuius fides, ut apostolus testatus est, annuntiatur in universo mundo, quam monarchiam elegit Christus, ut hic ait Apostolica doctrina. Quod si Ecclesia Catholica est monarchia Christi, quae visibilis est, ergo elegit Christus in ea monarchiam, qui esset quoque visibilis. Natura enim ipsa docet nos, quod si quis in loco aliquo regnare vult, ubi non est per se visibiliter versaturus, necesse est, ut aliquē constituat in quo, & per quem visibiliter regnet, & non tantum inuisibiliter. Christus igitur quia noluit regnare visibiliter in hoc regno, quia neque decebat, oportebat ut eligeret, qui loco inuisibilis monarchiae monarchiam visibilem visibiliter gereret, qui fuit primus B. Petrus, cui commisit, ut universas mundi oves pasceret, cum ei dixit, pascere oves meas. Sic enim omnes interpretes, & doctores sancti, Graeci, & Latini semper intellexerunt, et interpretati sunt. Nec ullum unquam veterem auctorem Catholicum, qui aliter intelligeret, aut interpretaretur, Protestantium magistri, & scriptores producere potuerunt, nec unquam poterunt. Cura itaque omnium ovium, & potestas in eas, monarchia est, & dicitur, & monarcha, qui huic curae praest, & hanc potestatem à Christo monarcha inuisibili, & omnipotente accepit. Quem qui negat, hi quidem completam esse provisionem Dei factam David regi, & per angelum virgini nuntiata, & denuo confirmatam de spirituali regno Christi in terra perpetuando, & in caelum tandem in aeternum transferendo, ostendere non possunt. Quia Christum monarcham nunc non videmus in carne a Hinc B. Epiphanius in haeresi 29. contra Nazareos praclare de hoc regno Christi differens, ad extremum sedet, inquit, super thronum David, cuius regnum transtulit, & ipsum una cum summo sacerdotio servus suus, summis Pontificibus Ecclesiae Catholicae largitus est. Quod si de singulis Episcopis interpretari volunt Protestantes, & hos vocari hic summos Pontifices, ac summos sacerdotes, ut interdum vocari solent; ne sic quidem possunt monarchiam subterfugere. Etenim si quisque Episcopus in sua diocesi monarcha est, & totae sunt monarchiae, quot episcopatus, & Episcopus Romanus aut non habet in Ecclesiis aliorum episcoporum potestatem; aut habet in singulas, sed non in omnes simul, id est, non in universam Ecclesiam, quae ex singulis omnibus constat; non debuit dicere apostolica doctrina elegisse Christum monarchiam Romanorum, sed Polyarchiam: at non sic dixit, sed potius Polyarchiam ait fregisse, & monarchiam constituisse. Vbi enim non est monarchia, quid est aliud polyarchia, quae corpus, vel potius monstrum multorum capitum? adde etiam huc, quod antea

non

a Quomodo sanctus Epiphanius de regno Christi in Ecclesia differuit.

non obseruaueram. Ipsum verbum $\chi\epsilon\pi\omicron\tau\omicron\upsilon\acute{\alpha}\nu$, quod hic ad monarchiam retu-
lit apostolica doctrina, satis declarat vnum monarcham electum fuisse in hac
monarchia. $\chi\epsilon\pi\omicron\tau\omicron\upsilon\acute{\alpha}\nu$ enim in personā propriē cadit. Adiūxi postea illic, quod
ad respondendum tibi Antoni pertinet. Hinc quoque B. Ambrosius libro 2. de vo-
catione gentium cap. 6. sic ait de hac monarchia Ecclesia Catholica Romana
comparans eam cum monarchia illa terrena, & ethnica Romanorum, quam
Deus non elegit. Quamuis, inquit, gratia Christiana non contenta sit eosdem
limites habere, quos Roma, multosque iam populorum scepro crucis Christi il-
la subdidit, quos armis suis ista non domuit. Deinde subiungit, quæ tamen, sci-
licet Roma, Apostolici sacerdotij principatu amplior facta est arce religionis,
quam solio potestatis. En Antoni, quam Apostolica doctrina monarchiā Roma-
norum vocat, & à Christo electam dicit, B. Ambr. vocat principatū Apostolici
sacerdotij, quo Romam dicit magis amplificatam secundum religionem, quam
secundum potentiā seculi. Tertullianus quoque, in libro ad Scapulam imperium
Christianorum, id est, monarchiam Ecclesie Catholica Romana, vocat impe-
rium Romanum, quod tandiu, inquit, stabit, quādiu seculum stabit. Desine igitur
Antoni dicere, Adeo, ut Turrianus non dubitauerit Pontificum
primatum regnum Romanorum appellare. Quinimmo quia Turria-
nus auctor ignotus & obscurus est, & quia iesuita nullius existimationis, scri-
be potius, adeo, ut Ambrosius monarchiam Romanorum non dubitauerit prin-
cipatum Apostolici sacerdotij appellare. (Primatū enim Romani Pontificis in-
tellexit) & Tertull. monarchiam Ecclesie Catholica imperium Romanorum,
quod stabit, inquit, quādiu seculum stabit; monarchiam enim Ecclesie adifi-
cauit Christus super Petrum, & aduersus monarchiam Ecclesie promisit non
præualituras portas inferi, non autem aduersus imperium seculare Romano-
rum, sicut hactenus non præualuerunt. Hactenus in caput octauum. Sequitur,
ut caput 9. aggrediamur.

Locus Nonus Esaiæ 59.

Hoc fœdus meum cū eis, dicit Dominus: spiritus meus, qui est in te, & ver-
ba mea. quæ posui in ore tuo, non discedent ab ore tuo, & ab ore seminis tui, &
ab ore seminis seminis tui, dicit Dominus ex nunc, & in seculum.

Sophisma Turriani.

De Christo & Apostolis eius prophetat, semen enim Christi vocat Apосто-
los; semen autem seminis vocat Apostolorum successores; ergo ad tradendam,
& conseruandam Christi doctrinam, & sermones eius, necessaria est secundum
euangelium ordinaria successio Apostolorum. Non autem alligamus Ecclesiam
ad certas personas in ordinaria successione constitutas, sed potius Christus Ec-
clesiam sponsam suam huiusmodi successione Episcoporum vsque ad finem sæ-

Quo verba
 $\chi\epsilon\pi\omicron\tau\omicron\upsilon\acute{\alpha}\nu$
quæ vsa est
Apostolica
constitutio
satis decla-
rat electum
esse à Chri-
sto monar-
cham in ec-
clesia, quia
 $\chi\epsilon\pi\omicron\tau\omicron\upsilon\acute{\alpha}\nu$,
id est, ordi-
natio in per-
sonā cadit.
Quomodo
imperium
spirituale
Christianor-
um Ambro-
sius princi-
patū aposto-
lici sacerdo-
tij vocat,
Tertul. im-
perium Ro-
manū, con-
stitutio A-
post. monar-
chiam Ro-
manorum
à Christo
electam.